

კაჟა ეტზისელო

კოლხური
ფსალმუნები

100-ტომეული

გამომცემლობა „ანკარსალი“
თბილისი 2020

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
სახობალო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

თხზულებათა კრებული
100 ტომად

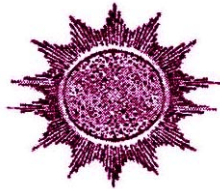
2020

საქართველოს მწიბრალთა, მცენიერთა და
სახობალო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

ტომი 13

2020

მთ. რედაქტორი

ოთარ შორღანიას

ისტორის მეცნიერებათა
დოქტორი, პროფესორი,
აფხაზეთის მეცნიერებათა
აკადემიის აკადემიკოსი

© ვაჟა ეგრისელი, 2020

გამომცემლობა „**უნივერსალი**“, 2020

თბილისი, 0186, ა. შოთაბრძოლვის ხეივანი №4, ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversali@gmail.com

ISBN 978-9941-26-572-3 (ყველა ტომისთვის)

ISBN 978-9941-26-820-5 (13 ტომი)

* * *

ვაჟა ებრისელი დაიბადა ხობის რაიონის სოფელ ხორბაში. ბანათლებით იურისტი და ინჟინერია. 1983 წელს დაამთავრა მოსკოვის მაქსიმ გორკის სახელობის მსოფლიო ლიტერატურის ინსტიტუტი. ორმოცამდე წიგნის ავტორია. თარგმნილი და ცალკე წიგნებად აქვს გამოცემული საზღვარგარეთის ქვეყნების ორმოცდაათამდე ახალგაზრდა პოეტის ღმერთის მცირე ანთოლოგია – „ოქროს მტვერანი“, აღმქანადრა სმირნოვა-კოზლოვას მონობრაფია – „ბრიუსოველი – ალიო მაშაჰვილი“, ფილოზოფ ტიტუსების ღმერთი და სხვა.

1993 წელს გამოვიდა პოეტის ათასგვერდიანი, ორი ათასამდე ღმერთის მომცველი ერთომეუფელი – „იმჟნ ნათელი“ ხოლო 2002 წელს საქართველოს რესპუბლიკის გამომცემლობა „მოლოდინმა“ გამოსცა ვაჟა ებრისელის „კოლხური უსალმუნაბი“-ს ხუთომეუფლის ათასზე მეტ გვერდიანი პირველი ტომი, რომელშიც ორიათასზე მეტი პოეტური ძმინდება იყო დაბეჭდილი. 2006, 2007, 2008 წლებში გამოვიდა პოეტის მეორე, მესამე, მეოთხე ათას-ათას გვერდიანი ტომეულები, ხოლო 2011 წელს დაიბეჭდა პოეტის მესამე, 1575 გვერდიანი ტომი, რომელშიც 2500-ზე მეტი ღმერთი დასტამებული.

ვაჟა ებრისელის შემოქმედებაზე ორმოცამდე მონობრაფიაა დაწერილი და ცალკე წიგნებად გამოცემული.

ვაჟა ებრისელი საქართველოს და მსოფლიოს რამდენიმე მცნინერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრია... 2016 წლიდან საქართველოს მწერალთა, მცნინერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმარ-საქართველო“-მ და საქართველოს ეროვნულმა აკადემიამ დაიწეს ქართული პოეზიის რაინდის, საქართველოს მწერალთა კავშირის, ვაჟა-ფშაველასა და ბალაკტიონ ტაბიძის პრემიების დაწესების, ღირსების ორდენის კავალერის, ქართული კულტურის დეკანოს მფლისა და „დიოკურია 2005“-ის, მწვინდობის ოქროს პარსკვლავისა და მწვინდობის დროშის ორდენის მფლობელის, სახალხო პოეტის, საქართველოს მწერალთა მცნინერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმარ-საქართველო“-ს პრემიანდის, საქართველოს ეროვნული და ფაზისის საერო-სამცნინერო აკადემიის ვიცე-პრემიანდის,

ავსჯანმართის მმართველობა აკადემიის პრეზი-აკადემიკოსის, სსპრთველოს განათლებისა და სსპრთველოს ეროვნულ და სოციალურ ურთიერთობათა“ „კარპის“, „აიას“ აკადემიების ნამდვილი წევრის, ჩარბლის, ზუბიდიის, სობის, იყალთოს სა-პატიო მოქალაქის, ათას-ათას ხუთასზე მეტგვერდიანი ტო-მეულების „კოლხური უსაღმუნების“ (ოცდაათიათასზე მეტი ლექსი) ავტორის – ვაჟა ებრისელის ახალი, რჩეული „კოლხუ-რი უსაღმუნების“ ოცდაათტომეულის გამოცემა. გამომცემ-ლობა „უნივერსალმა“ გამოსცა პრეზის ხუთასზე მეტგვერდი-ანი, უმაღლეს კოლიბრაფიულ დონეზე შესრულებული ტომეტი. 2019 წლის მიწურულს გამოვიდა „კოლხური უსაღმუნები“-ს 100-ტომეულის პირველი ათი ტომი. დანარჩენმა 90 ტომმა (უკლებლივ) მისი სინათლე იხილა 2020 წელს. გამგადაბულია დასაბეჭდალ ვაჟა ებრისელის კლასიკური პოეზიის ანთომეუ-ლი, აბრეთვე, პრეზისაღმი მიძღვნილი ქართული და უცხოე-ლი პრეზების, მმართველობისა და საჯობალო მოღვაწეების (ათასაგვე ავტორი) წიგნების (მონობრაფიების), სტატიების, წერილებისა და ლექსების ოცტომეული და სხვ.

2020 წლის 16 ოქტომბერს გაიმართა ვაჟისის (კოლხე-თის) საერო-სამმართველო აკადემიის საერთო კრება, რომელ-მაც პრეზიდენტის ვაკანტურ ადგილზე ღია კენჭისყრით ერთ-ხმად აირჩია ამავე აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი, ცნობილი პრეზი, ქართული პრეზიის რაინდი, ქართული კულტურის დეკანი, „კოლხური უსაღმუნების“ 100-ტომეულის ავტორი, იურიდიულ მმართველობა საპატიო დოქტორი, პროფესორი ვაჟა ებრისელი.

ბაზ. „სსპრთველოს რესპუბლიკა“,
2020 წლის 22 ოქტომბერი

ჰყავს მეუღლე – ბილდა სუხიშვილი (მწერალი) და ორი ვაჟიშვილი ზურაბი და დანი (ორივე იურისტი) და სამი შვი-ლიშვილი – ვაჟა, ნატა და ლილი. იგი – მმცხრე შვილია (შვილი ძმა და ორი და).

პოეტის ასტრომული „კოსმიური პოეზია“

ვაჟა ებრისელის შესახებ დიდი ხნის წინაც ვწერდი: „რუსეთში აკაკის და ბალაქტიონს, ღმერთი არ მიუყენს რომ შებადარო. ბავხარ ზღვის დღვას და ნაზ სიონსაც, რომ აზანჯარებს წუმად სამყაროს...“

ამჟამად, როცა პოეტის ზღაპრული კოსმიური „უსაღმუნებოს“ ჯერ არნახული, ჯერ არ ბაბუნელი, ხუთასზე, ათასზე, ათას ხუთასზე მიტბვერდინი „ბაჯალო“, ოქროს ყდაში ჩასმული, ოცდაათოქმეული წავიკითხე, ჩემი ძველი აზრი რადიკალურად უარყვავი და... დღეს ძველის ბასაბუნად ხმამაღლა ვაცხადებ: ვაჟა ებრისელი არც რუსთაველს, არც აკაკის, არც ბალაქტიონს და... არც მსოფლიოს, არც ძველსა და არც თანამედროვე პოეტს არა ჰბავს...

ის პრისტორიული კოლხეთის „ქუტაია“, არსის ჭალაში მგბარი მუხაა, რომელზეც ოქროს საწმისი ეკიდა (რომელიც ბერძენმა კი არა, კელაზგმა იაზონმა მიღესთან ერთად რომ ბაიტაცა).

დიახ, კოლხეთის მითიური ხელწვივის, აიეტის ხელით დარგული, ის ურჩხულ მოღარაჟი მუხაა, რომლის ცადავვიდ ტოტმეზე, პოეტმა ოქროს საწმისის „ბონის“ მაგიერ თავისი „კოლხური უსაღმუნებოს“ იბაგმიუვლომელი ასტრომული დაკიდა და ბაანოცხლა, მიძინებული, დავიწყების ნაცარმომილი, არა მარტო კოლხეთის, არამედ იმდროინდელი სამყაროს ოცდაათოქმეუტზე მიტ საუკუნოვანი მითებით, ლეგენდებითა და საოცრებებით დახუნდული ისტორია, რაც კომერსიდან მოყოლებული (ძვ. წ. აღ. VIII საუკუნე) არც ერთი ძველის, არც ერთ კალმოსანს არ ბაუპეითბია.

100-ტომეული... ძველის ბაჩენის დიდან, XXI საუკუნის რიქრაქამდე, ასეთი (5-6 სტრიქონიანი) ვილოსოფიური, რელიგიური, მითოური, ყოვლისმომცველი პოეზია, ჯერ-ჯერობით არავის შეუქმნია დღემდე...“

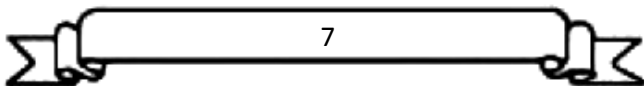
კოსმოსში კი...

დაბოლოს:

„აიეტის ზღაპრულ კოლხეთს, მტრობისა და სიძულვილის გგულეშავი მისვლია... მათ იცინან იმ ოქმება დღემდევის ისტორია“.

ბულნაზ ხარაიჭვილი

პოეტი, ბალაქტიონ ტაბიკის პრემიის ლაურეატი, ჯუმბერ ლეჟავას სახელობის მეცნიერებათა საერთაშორისო აკადემიის პრეზიდენტი

**„ბულცივალ შხევილი ყოველ ქეხას, ყოველ
კაბეხას.“**

ა. პუშკინი

**წინასიტყვაობის მაგიერ
(დასასრული)**

გადარჩენის საწინდრად ესახება სიყვარული, რწმენა, სიბრძნე: „სიყვარულით გადახურული ჩვენს კარავთან, ჩამოდგება სანამ ბინდი და ჩვენს თვალებს სანამ ღამე მონისლავს, მანამ ქარი გადაგვარჩენს სულიწმინდის, სიბრძნე სოლომონისა“ (სიყვარულით გადახურულ ჩვენს კარავთან).

წარსულიდან მომავალს აწვდენს მზერას მისი „ყოვლისმხილველი თვალი“: „ვიცი წარსული, მწამს მომავალი, ორივე მხარეს ვიყურები, ვით იანუსი“ (ვით იანუსი).

„ერი არის სული, ღვთის ჩანაფიქრი, რომელსაც ან განახორციელებს ემპირიული ხალხი, ან დაღუპავს მას.

„ერი არის მისტიური ორგანიზმი, მისტიური პიროვნება, ნოუმენი და არა ფენომენი ისტორიული პროცესებისა...“

„ერის სული ყოველთვის გამოიხატება პიროვნებათა თვისებრივი შერჩევით, რჩეული პიროვნების მეშვეობით“ (ნ. ბერდიევი) (42, 15, 31, 29).

„პიროვნება, ერი, კაცობრიობა, კოსმოსი აი აღმავალი იერარქიული კიბე, რომლის საფეხურები ერთმანეთით არის გაპირობებული“ (43, 121).

ზეცაში ეძებს ვაჟა ეგრისელი სამშობლოს ეროვნულ მისიას, საკუთარი პიროვნების დანიშნულებას და, საბედნიეროდ, ორივეს პოულობს: „შორ წარსულიდან მოგესმოდა ხმა წინაპართა და გზას მისდევდი გეშით მეძებრის, თუმც ირეოდა ჟამთა მორევი. ცის უდაბნოში სამშობლოს და შენს თავს ეძებდი, ბოლოს იპოვე ორივე ერთად“ (შორ წარსულიდან).

„გადარჩენის წინამძღვარია იესო ქრისტე“ (პავლე მოციქული, ებრაელთა, 3,10), ქრისტიანული რწმენა, რელიგიური სიტყვის მსახურნი.

სწორედ უმაღლეს ფასეულობათა გადარჩენისთვის იღწვოდა პოეტი იმთავითვე და კვლავაც აქტიურად ემსახურება ეროვნულ ტრიადას ენა, მამული, სარწმუნოება, საკაცობრიო იდეალებს. პოეტი სულის თვალთ „მომავლის ჯეჯილს“ ხედავს, ესმის მისი შრიალი: „სადღაც მომავლის ხარობს ჯეჯილი და გესმის მისი ჩუმი შრიალი. თუმც წარსულითაც შენ“

ხარ მდიდარი, ჩემი სიცოცხლე გიდგას თავდებად, რომ შენს თვალეშიც გამოიდარებს მამულო ჩემო! შენი ყანაც დათავთავდება“ (სადღაც მომავლის ხარობს ჯეჯილი) (2, 967).

ჩვენს წინაშეა ვაჟა ეგრისელის წიგნი – „ამირანი“ – „იქმენ ნათელი“ (1993), წიგნები გიგანტები, ფიქრთა ცეცხლოვანი მთები, „ქართული სულის კოლიზუმი“, იაღბუზი და ეიფელი – „კოლხური ფსალმუნების“ ხუთტომეული (2001-2010 წწ.).

ჩვენს წინაშეა ახალი „ოქროს საწმისი“, „ახალი გრაალი“, „ფილოსოფიური ქვა“, „ციურ ქვაზე“, „აღესილი“ სიბრძნე, „მსოფლიოს ციურ აზრთა ნადავლი“, ხელთუქმნელი ოქროსა და ბროლის მეტაფორების დიდოსტატის მოწვდილი, რომელსაც „მზის ბეჭედი“ აზის...

მაშრიყიდან მალრიბამდე განფენილი, მთელი სამყაროს, ზეცის, პლანეტების, კოსმიური ცის, ტრანსცენდენტურის მომცველი „პოეზიის იმპერია“, „ხმის ძღვევამოსილი იმპერია“, მისი შესასვლელი კარია სიყვარული, რომელშიც „სიყვარულის გაკვეთილებს“, სიყვარულის სასწაულებს ვეზიარებით და გვაბრუებს „სიყვარულის ღვინო“, „სიბრძნის ღვინო“, „სინათლის ღვინო“...

მკითხველ-სპეციალისტების ვალია, გამოისხან სულის ფრთები, გაინათონ სულის მხედველობა და გა-

ნიცადონ, გაიცნობიერონ ამ პოეტური სასწაულების სიდიადე და მასშტაბები...

ქართული პოეზია, დაწყებული ჰიმნოგრაფიიდან, რუსთველიდან, აღორძინების პერიოდიდან,

მეცხრამეტე-მეოცე საუკუნეთა ჩათვლით, გამორჩეულია რელიგიური სიმბოლიკით, ნათლის ესთეტიკით. ამ ასპექტებში ვაჟა ეგრისელს მრავალი წინამორბედი ჰყავს ეროვნულ თუ უცხოურ პოეზიაში, მაგრამ დაბეჯითებით შეიძლება ითქვას, რომ იგი აქაც ინარჩუნებს ინდივიდუალობას.

გვაოცებს „კოლხური ფსალმუნების“ ავტორის ნათლის ვარიაციები, სულის მხედველობა, ნათელშემოსილობის, ღმერთშემოსილობის, მზითშემოსილობის, ცეცხლშემოსილობის მაუწყებელი ორიგინალური სახეები, სულის ნათება, ასტრალები, ორეულები, აურას ფერები, ყოვლისმომცველი ზეციური შუქი, „ოქროს ძაფით ნაკერი“... იქაური ცის“ ელვარება...

ულტრაწითელ და იისფერ სხივებს მხოლოდ რჩეულნი ხედავენ, როგორც ვაჟა ეგრისელი: „ულტრაწითელს... იისფერს ხელგაშლილი მისტირი, სანამ ცას ვარსკვლავების მდუმარება შემლიდეს და გსურს ოკულტისტივით ფერთა ელვა აყარო, რადგან ბნელითმოცული მზეა შენი აურა, ყოველ დილით სამყაროს ჟრუანტელად რომ უვლის“ (მზეა შენი აურა).

პოეტი ხედავს მეშვიდე, მერვე, მეცხრე ცას, მეათე ცას, მას უხილავს მეთერთმეტე ცა, ანუ „ცანი ცათანი“, მარადიული სინათლის, ღმერთის სამყოფელი ცა.

ერთეულები ხედავენ სამი ასტრალური სხეულიდან გამომავალ აურას, მეექვსე და მეშვიდე საწყისი მიუწვდომელია ნებისმიერი ადამიანისთვის, ვაჟა ეგრისელთან კი ფიგურირებს „შვიდი, შვიდფერი აურა“, გეთსიმანიის ბაღში ქრისტეს ფერიცვალებისას გაბრწყინებული ზეციური ნათელი: „შვიდი, შვიდფერი აურა შვიდფერი ცისარტყელების და ცის მეშვიდის ხმაურმა შეაკრთო მიწა დაღლილი. შვიდი, შვიდფერი აურა შენს სინათლეში გაბრწყინდა გეთსიმანიის ბაღით“ (შვიდი, შვიდფერი აურა).

ქართული პოეზიის დიდი ტრადიციები ასე გრძელდება ვაჟა ეგრისელის შემოქმედებაში: „ჟამთა ბრუნვამ ვერ დაგლალა, მტერი სამყაროს ორპირის და პოეზიის ტაძარში შედისხარ, როგორც ქურუმი, ქართულ ცასავით მაღალი, მოხილი მეფის პორფირით“.

მზით, მთვარით, ცეცხლით, ზეცითმოსილ პოეტს ცისკრის ნათელი ასხივოსნებს, როგორც ეკლესიასტეს: „შენიც ისე, ვით ეკლესიასტეს, ცისკრის ნათელი არის სამოსი“ (ვით ეკლესიასტეს).

ზეციური შუქის შარავანდედით, ღვთაებრივი ცეცხლით მოხილი, ცის ტაძარში ღოცულობს ანგე-

ლოზთა თანხლებით: „ვარსკვლავით მოკაშკაშე შუქთა შარავანდი გედგა, ღვთაებრივი ცეცხლით მოსილს. ცის ტაძარში ლოცვად შემდგარს გარს გეხვია ანგელოზნი“ (ხილვა).

სულის ნათელი განთიადივით ევინება ცას და მიწას: „ვაჟავ! – შენი სულია განთიადის ნათელი, ცას და მიწას რომ უვლის“ (ვით რომა და რომული).

ლოცვების, იების, მნათთა სხივების მშვენიერება ახვევია პოეტის სახელს: „და ლოცვები გაცვივა მხრებზე შემკრთალ იებად. არ გაქვს მეფის თიკუნი და არც ინფანტები, მაგრამ შენი სახელი, ვითარც მნათთა სხივები, ცაში და ცისქვეშეთში ოქროდ კვლავ იფანტება“ (ინფანტები).

უკიდებანოა, უსაზღვროა მშვენიერებასთან წილნაყარი სულის მეუფება მთელ სამყაროში: „მთვარის თეთრი ჩოხით და მზის ოქროსფერ სამხრეთი, შენ ერთი ხარ მეუფე ქვეყნის კიდით კიდემდე, აღმოსავლით, დასავლით, ჩრდილოსა და სამხრეთით“ (შენ ერთი ხარ მეუფე).

წარღვნას გადარჩენილ, ღვთისგან ხელდასმულ პოეტს ცისარტყელა დაჰნათის: „ცისარტყელა ხელს გიწვდის, რადგან შენხარ მგოსანი, წარღვნას გადარჩენილი, ქრისტეს კვართით ნაშობი“ (ქრისტეს კვართით ნაშობი).

შეუძლებელია ამაზე უფრო ძლიერად გამოითქვას დედა-ძის მადლით ქართული სიტყვის შესაძლებლო-

ბათა წვდომის უნარი: „შენ, მესამე ათასწლეულს, ვით მეგობარს, ხელს რომ ართმევ, ალბათ სიყვარულით დაღლილს, მოგიქსოვა ღვთისმშობელმა ოქროს კვართი ქართულ სიტყვის ყაისნალით“ (შენ მესამე ათასწლეულს).

ცალკე პრობლემაა ვაჟა ეგრისელის პოეზიის სტილი, ენა, ნეოლოგიზმები, რითმა, სახეობრივი აზროვნება, განუმეორებელი მეტაფორები, ორიგინალური სახისმეტყველება.

„ვაჟა ეგრისელის ტროპული აზროვნებიდან სწორუპოვარია მეტაფორული სტილი. სწორედ შენიშნა გურამ შარაძემ, რომ „ვაჟა ეგრისელის პოეზია – მეტაფორული აზროვნების ნოვაციაა“. გაუზვიადებლად შეიძლება ითქვას, რომ რუსთაველის, ვაჟა-ფშაველას და გალაკტიონის შემდეგ საქართველოს არ ჰყოლია უფრო დიდი მეტაფორულენოვანი პოეტი, ვიდრე ვაჟა ეგრისელი“, წერს პროფესორი ტიტე მოსია (44, 10).

ცალკე პრობლემაა კოსმიური ხმების, „ციური არიის“, საღვთო მუსიკის მოსმენის უნარი, მისი „ხმის ძლევა მოსილი იმპერია“, რომელშიც ერთი დიდ ნაკადი „გონის ცაში“ განცდილი „უხმო ხმის“, კოსმიური რიტმის აღქმაა, რითაც ქართველი პოეტი დანტეს მიერ სამოთხეში მოსმენილი „ნათელი ხმის“ „ნელსურნელებას“ გაგახსენებს.

ვაჟა ეგრისელის პირველხარისხოვანი პოეზიის სახით ქართული ეროვნული გონი მსოფლიოს გიგან-

ტებს თამამად ართმევს ხელს, პოეტურ პარნასზე განსხვავებული ფენომენით – „მსოფლიოს ციურ აზრთა ნადავლით“ წარდგება. იგი არათუ თავმოდრეკილია, უპირატესობის გრძნობით უცქერის კაცობრიობის უკეთეს წარმომადგენლებს, რადგან მას ზურგს უმაგრებს ათასწლეულების კულტურა, ბიბლიური ქალდეველებიდან, კოლხეთიდან, ეგვიპტიდან, კოლხეთის წინაპარი ხალხებისგან. მის წიგნებში მარხია „სული ძველი კოლხეთის, ტროა-კრეტა-მიკენის“.

საერთოდ, დასავლეთის თუ აღმოსავლეთის ყველა პოლუსის, ყველა განედის მომხილველი პოეტი ნაზიარებია მსოფლიოს გონის საუკეთესო მიღწევებს პრეისტორიის, ისტორიის, ფილოსოფიის, ფსიქოლოგიის, რელიგიის, მითოლოგიის, ბიბლიის, ესთეტიკის ასპექტებით, იგი არის პოეტი მითოლოგი, ისტორიკოსი, აღქიმიკოსი, ასტრონომი, ასტროლოგი, მათემატიკოსი, ეზოთერიკულ სიბრძნეს, მისტიურ სიბრძნეს ნაზიარები, რომელსაც თვით აპოლონი უსინჯავდა მაჯას... გვაგონდება გრიგოლ რობაქიძის შესახებ ნათქვამი: „გრიგოლი დასავლეთ ევროპას უპირატესობის გრძნობით უცქეროდა, როგორც უფრო ხნიერი და კეთილშობილი, უძველეს სულიერ გამოცდილებას ნაზიარები რასის წარმომადგენელი“ (ნიკოლაუს ზომბარტი, გრიგოლ რობაქიძე) (45, 126).

ასეთივე სითამამით შედის მსოფლიოს ოქროს ფონდის საგანძურში ვაჟა ეგრისელი, საკუთარი

ერის დიდი სულიერი კულტურის განსაკუთრებულობის რწმენით ამაყად ეახლება პარნასის მთაზე წვეულებს, რადგან თვით ღვთის სამსჯავროზეა გადაწყვეტილი მისი პირველპოეტობა... ცნობილია ღმერთთან დავით, ბიბლიური იაკობივით ღმერთთან შერკინებით, პოეტების მეფესთან შეჯიბრებით, რწმენის, სულიერების, ეროვნული ტრიადის გადარჩენისათვის გაწეული ძალისხმევით.

ლუბრა სოროია

ფილოლოგიის მეცნიერებათა
დოქტორი, პროფესორი, აფხაზეთის
მეცნიერებათა აკადემიის
აკადემიკოსი

გთავაზობთ, ამონარიდებს ვაჟა ეგრისელის შე-
მოქმედებისადმი მიძღვნილი ათასამდე ქართველი და
უცხოელი მწერლების, მეცნიერების და საზოგადო
მოდვაწეების წიგნებიდან, სტატიებიდან, წერილები-
დან:

ვაჟა ეგრისელის ლექსები მცირე ზომის ჩანახა-
ტებს წარმოადგენს, მეტაფორებითა და დრამატიზ-
მით რომაა დამუხტული. მინიატურული სალექსო
ფორმა პოეტისათვის სააზროვნო სივრცედ იქცა, რა-
მაც ხელი შეუწყო თვითმყოფა-დი სტილის დამკვიდ-
რებაში.

საქართველოს მწერალთა კავშირის გამგეობა,
გაზეთი „ლიტერატურული საქართველო“.

18 ოქტომბერი, 1991 წელი.

გრიგოლ აბაშიძე – აკადემიკოსი: „ვაჟა ეგრისე-
ლი გამოკვეთილი ხმისა და მაძიებელი სულის პოე-
ტია.“ („სიღბო ნაქსოვისა“).

ელგუჯა ამაშუკელი – საქართველო სახალხო
მხატვარი, პროფესორი: „...ვაჟა ეგრისელის „კოლხუ-
რი ფსალ-მუნები“ თუ მშობლიური ეგრისისადმი მიძ-
ღვნილი ლექსები, თამამად შეიძლება ითქვას, ღირ-

სეულ დამფასებელს ელოდება და პოეტური ხილვები, სახეები, მეტაფორები ბევრს შემოუბრუნებს მზერას თავისი ქვეყნის მშვენიერებისაკენ, მის სულიერებისაკენ, მიწიერი ტკივილებით აღსავსე სახესრული სილამაზისაკენ...”

აკაკი გაწერელია – პროფესორი, ლიტერატურათმოდნე: „ვაჟა ეგრისელის პოეზია ქართული სულის მარადიული ყივილია. მისი შემოქმედება ნაკლებად ან სრულებით ვერ პოულობს ანალოგს ეროვნულ და მსოფლიო პოეზიაში... ვაჟა ეგრისელის მეტაფორული აზროვნება მიუწდომელი და განუსაზღვრელია... ვაჟა ეგრისელის სტილი ღრმადაა და-კავშირებული ქართული სალიტერატურო ენის უძველეს პლასტებთან, კერძოდ, ბიბლიის (ძველი და ახალი აღთქმის) წიგნებთან. ამაში პოეტის სხვადასხვა დროს გამოცემული წიგნების სახელწოდებებიც დაგვარწმუნებს: „სიცოცხლე,” „მადლება,” „ნათელხილვა,” „საგალობელი,” „იქმნ ნათელი!” და სხვა. „ფსალმუნი” და „ბიბლია” მარტო საკულტო ძეგლები როდია, ისინი ამავე დროს უდიდესი მხატვრული ძეგლებიცაა.

...ვაჟა ეგრისელის პოეზიაში შემავალი სტილური ინგრედიენტები, როგორც ბარათაშვილისა, აქამდე უცნობი სამყაროს მოდელის შესაქმნელადაა გამოყენებული პოეტის მიერ. ამის შესახებ ბევრი თქმულა და დაწერილა, რაც მგოსნის უსამანო ინტელექტუა-

ლური მასშტაბებზე მიგვანიშნებს და ნებას მაძლევს ვთქვა, რომ ვაჟა ეგრისელის პოეზია 21-ე საუკუნის რიურაჟზე ამომავალი ნათელია, რომელსაც ჩაქრობა არ უწერია.

არავირა აკაპიტო – პოეტი (იაპონია): „...ყველა პოეტი ღვთის შვილია, მაგრამ ისაკავა ტაკუ-ბოკუ, ფედერიკო გარსია ლორკა, ვაჟა ეგრისელი,–ჩემი სულის ნაწილია...”

რევაზ მიშველაძე – მწერალი, პროფესორი: „ვაჟა ეგრი-სელმა წლების განმავლობაში მიგვაჩვია თავის ლექსს. ეს გახლავთ აღმოსავლური მონიატურული ნახატივით მცირე ზომის, მეტაფორებითა და დრამატიზმით დამუხტული პოეტური ჩანახატი. პოეტმა ამ ფორმის ერთგულებით მოახერხა თანამედროვე მკითხველის განწყობილებასთან მისადაგებული და თავბრუდამხვევი სინქარით დაღლილი მოქალაქსათვის ადვილად აღსაქმელი მცირე მოცულობის ლექსით მშვენივრად მოეტანა ჩვენამდე თავისი პოეტური სათქმელი. ნატიფი ხელწერითა და ნათელი სახეებით ჩამოქნილ-ჩამოგვირისტებული სხარტი სტრიქონები თითქოსდა ლიტერატურული ქამანდი გახლავთ, უეცრად რომ შეგაჩერებს, თავისი სიმოკლითა და ლაპიდარულობით ყურადღებას რომ მიგვაქცევინებს, მერე უაღრესად თანადროული და ეროვნული პოეტური

აზროვნებით გაიძულეებს, ჩამოჯე და პოეტის ფიქრი გაიზიარო, მის სტრიქონებთან დამე გაათიო...”

ლევან სანიკიძე – მწერალი, პროფესორი: „საქართველოს ხომ რამდენი ხანია პოეტთა ქვეყანას უწოდებენ. ყოველ შემთხვევაში, საქართველო საესეა „სემი პოეტებით“ – „ნახევარ პოეტებით“ მაინც დიდმა პოეტმა ჰორაციუსმა რომ თქვა ორიათასი წლის წინათ. ხოლო, „პოეტი სრული“ – საქართველოში მოიძებნება ოდენ თითზე ჩამოსათვლელი, მათ შორისაა ვაჟა ეგრისელი. იგი ჭეშმარიტად დიდი პოეტია...”

გიორგი სიჭინავა – მწერალი, ჟურნალ „აიას“ მთავარი რედაქტორი: „...ვაჟა ეგრისელის დიდებულმა პოეზიამ ამამაღლა და დამარწმუნა იმაში, რომ ეგრისელი, როგორც კოლხი, ღირსეული შთამომავალია აიეტის, გუბაზის, ფარტაზის და დიდი ცოტნე დადიანისა...”

ნუგზარ ნადარია – ფაზისის მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტი: „... ვაჟა ეგრისელი – სიცოცხლეშივე ქართული ერის და მისი ძირძველი მხარის – სამეგრელოს უკვდავებად ქცეული ლეგენდაა, ილია ჭავჭავაძისეული უმტკიცესი ბურჯი და აკაკი წერეთლისეული ჩონგურის გაუწყვეტელი სი-

მია... „კოლხური ფსალმუნებით“ დედა საქართველოს მეხოტბე, დიდი პოეტი და საზოგადო მოღვაწეა...”

ნიკოლოზ სიანოვი – მწერალი, შორეული ნაოსნობის კაპიტანი: „დედამიწის თითქმის ყველა კონტინენტის ნავსადგურში, სადაც კი შევსულვართ, ყველგან ჩვენი საყვარელი პოეტების: სერგეი ესენინის, ფედერიკო გარსია ლორკას, ისიკავა ტაკუ-ბოკუს და ვაჟა ეგრისელის წიგნები დაგვიტოვებია საჩუქრად...“

რეზო ადამია – მხატვარი, მწერალი: „...კოლხური ცივილიზაციის უცნაური მოვლენა – ვაჟა ეგრისელის პოეზიის მარადმწვანე ველზე ბიბლიურ ხედ აღმოცენდა და მისმა არნახულმა ნა-ყოფმა უზომოდ გაამდიდრა დღევანდელი ქართული ცივილიზაციის საგანძური. ვაჟა ეგრისელს რამდენიმე ათასი წლის წინათ კოლხეთში რომ ეცხოვრა, უთუოდ ისევ დიდი პოეტი, ფილოსოფოსი, მათემატიკოსი და ვარსკვლავთ მრიცხველი იქნებოდა...“

სოკრატ არშვა – პროფესორი: „...ეგრისელის უაღრესად ეროვნული შემოქმედება, მსოფლიოს ნებისმიერი დიდი ქვეყნის მხატვრულ ლიტერატურას დაამშვენებდა...“

ვეგენი აქუზარდია – მწერალი: „...როგორ იქნება, ვაჟა ეგრისელის ათასგვერდიანი „იქმენ ნათელი“ გა-

დაშალო და შთამბეჭდავმა მეტაფორებმა, სატოვანმა თქმებმა, მშობელი ცისა და მიწის თვალმარგალიტებმა არ გაიზიარონ ჭეშმარიტ პოეზიას: „ჯერ არ ნახულს, ჯერ არ გაგონილს.“და არ აღიარო: „ვიქმენ ნათელი!“ „პოეზია უპირველეს ყოველისა!“ აბა, პრემიებით არც დიდი გალაკტიონი გაუნებივრებიათ, - თუნდაც თუ გაწითლებულა ვინმე, ეგ რა მოგვსლიაო...”

გურამ კუბატაძე – აკადემიკოსი: „... ეგრისელის ზოგიერთი „ფსალმუნი“ კოსმიურია და ბევრი სინათლის წელი დასჭირდება მის დედამიწამდე ჩამოღწევას“...

ნუგზარ სართანია – ინჟინერი: „...ქართული პოეზიის რაინდის – ვაჟა ეგრისელის პოეტური ენერჯია ენგურჰესის კაშხალია, პრეისტორიული კოლხეთიდან თანამედროვე, ისტორიულ სამეგრელოში (საქართველოში) გადმოხეტქილი და მირიად სხივად გაბრწყინებული, რომელსაც ძალუმს წყვილიადით მოცულ სამყაროს ნათელი მოჰფინოს...”

ჯემალ აჯიაშვილი – პოეტი, მთარგმნელი: „არ მშორდება და მუდამ თან დამდეგს ვაჟა ეგრისელის: „და...ჩემი ლექსის ყველა სტრიქონი, მოშურნეთათვის ჩემი მამულის, არის საყვირი იერქონის!“- ჭეშმარიტად!”

შოთა ბადრიძე – პროფესორი: „ფიქრში უწდომელია ვაჟა ეგრისელის მეტაფიზიკური პოეზია...“

ოთარ ბერაძე – პროფესორი: „ვაჟა ეგრისელმა, ამ მაღა-ლზნეობრივმა და ღვთიური ცეცხლით გულანთებულმა პოეტმა, ახალ სიმაღლეზე აიყვანა უძველესი და უმშვენიერესი ქართული პოეზია...“

მერაბ ბერიძე – დრამატურგი: „...თავაწუელმა უნდა ია-როს ვაჟა ეგრისელმა, რადგან სულ ერთი ნაბიჯია დიდების მწვერვალამდე...“

მურმან ბერია – პროფესორი: „მეოცე საუკუნეში, გალაკტიონისა და ტერენტი გრანელის მერე, ყოფნა-არყოფნის, მარა-დისობისა და წარუვალობის, სულის მარადიულობის მტკივნეულ პრობლემებს ვაჟა ეგრისელის დარად არცერთი ქართველი პოეტი არ შესჭიდებია...“

ხუტა ბერულავა – პოეტი: „ვაჟა ეგრისელი დიდი პოეტი“...

აკაკი ბეშიძე – აკადემიკოსი: „ვაჟა ეგრისელის ლექსები – მინატურული ვულკანებია, საიდანაც მეტაფორებისა და ეპითეტების ლავა იფრქვევა...“

ზაურ ბოლქვაძე – პოეტი: „სანამ საქართველო იქნება, ვაჟა ეგრისელის პოეზიაც იცოცხლებს...“

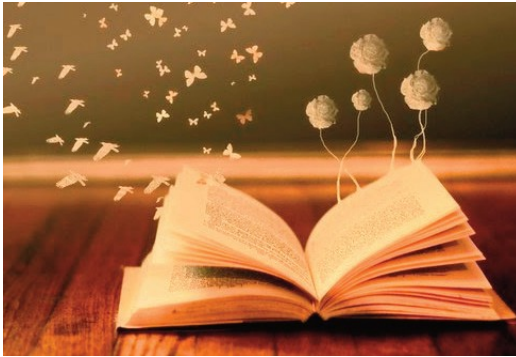
ნანა ბოსუა – პოეტი: „ვაჟა ეგრისელის პოეზია – ფენი-ქსია მითიური კოლხეთის ფერფლიდანაა აღმდგარი და დღევანდელობაში მოფრენილი.“

ემირ ბურჯანაძე – მხატვარი: „როგორც სვეტიცხოველმა ქართული ცა, ისე აამაღლა ვაჟა ეგრისელმა უმშვენიერესი ქართული პოეზია...“

გიორგი გაჩეჩილაძე – კრიტიკოსი, პროფესორი: „ახალი თაობის პოეტებმა ოცდამეერთე საუკუნეში ვაჟა ეგრისელისებურად უნდა დაიწყოთ წერა...“

ნოე გელაშვილი – პედაგოგიურ მეცნიერებათა აკადემიის ვიცე პრეზიდენტი: „ეგრისელის პოეზიას მზერა მიწისაკენ კი არა, უფრო ცისკენ გაურბის და განსაცვიფრებელ სიახლეებს გვთავაზობს...“

აკაკი გელოვანი – მწერალი, მთარგმნელი: „ბუნებისა და ადამიანის ცოცხალი კავშირი, ვაჟა-ფშაველას პოეზიაში რომ უმაღლეს ასახვას პოულობს, ვაჟა ეგრისელის ათას გვერდიან ერთტომეულში „იქმენ ნათელი“ სულ სხვა, თვისებური შინაარსს იძენს, მაგრამ აქაც იგრძნობა კლასიკური პოეზიის ერთგულება... და ორი დიდი პოეტის სულიერი ნათესაობა...“

ფსალმუნი

ვითარც პრომეთემ,
ეს მცირე ცეცხლი,
ზეშთაგონების ღმერთს მოვსტაცე
მაღალ ზეციდან. და
ავაბრწყინე ამ წიგნის ველი.
ადექ,
გახსენი,
თუკი შეგციოდა
და სტრიქონების ნაკვერჩხლებზე
გაითბე ხელი.

1971

* * *

ხიდან –
ჩვენი სიცოცხლის,
ცვივა ოქროს ნაყოფი...
რის ჩინური კედელი!
თხმელის წკნელის ღობეა, –
შუა,
ყოფნას და არყოფნის.

2001

ლოცვად მოუსხამს ზეცას მთიები
და შორეული სივრცე
იტაცებს...

მთვარის ბინადარ მგოსანს –
მთვარის მოსავს მშვენება
და ჩამოსულა დედამიწაზე, –
„უფლის ბაღის მოსაშენებლად“.

2001

მარადიულ ცის ტილოზე,
ხელთ მზის ფუნჯით
საოცრებებს
ქმნიდნენ უფლის კარნახით:
გოლბეინი,
დელაკრუა,
სეზანი და კრანახი.

1963

ვით მზე დილას –
მღიმარეს,
მსურს, რომ სული აღმომხდეს,
რომ მოვირჩეს სიყვარულის
იარა.

და იცოდე –
აქ – მიწაზე კი არა,
ცაში არის სამოთხე!

2003

სადღაც ათასწლეულების –
ძველ ჭაღაში,
ვით არესის,
დავიწყების ბუდობს ჰიდრა
და ხსოვნა კი მის მტერია,
სწორედ მას
მხურს გამოვტაცო,
მე „კოლხური მისტერია“.

1974

როს მზემ დასავლით თვალი მილულა,
მწუხრმა ცის მკლავზე
ვარსკვლავი აცრა
და გამოცოცდა ღრუბლებიდან სხივი –
ც ა ხ ც ა ხ ა.
უცებ იქუხა და... ყოველი აქცია ნაცრად,
ფეხი დაადგა სიმყუდროვემ
მთვარის ნასახლარს.

1968

რა ვქნა!

კოლხური –

„ჩემი ფსალმუნი“,

დიდ მეფსალმუნის –

დავითისაც ვერ

დავაბგვანე,

აი, ამიტომ მიპირებენ დავას იჭვები.

მაგრამ მე მაინც

ფიქრის არგანით,

ათასწლეულთა უღრანებში დავაბიჯებდი.

2003

სიცოცხლე,
სიკვდილი,
ყოფნა და არყოფნა,
თითქოს ვივალდის ოთხი სონეტია.
საქართველოში ოთხი პოეტია,
სხვა ათას დანარჩენს,
არავინ იცის –
უამი თუ დაარჩენს.

1993

ხელთ ეპყრა კოლხური მოვარის ნაჭერი!

მიწა ქალამნად,

ჰქონდა ცა ჭერად.

და მეოცეში ზღაპრულ პეგასით

მოვარდა უკან მოუხედავად...

...თითქოს შორეულ

წარსულიდან –

უცხო მხედარმა,

თეთრი ტაიჭი შემოაჭენა.

2001

რაფაელის პარნასი

პეტრარკას და ალიგიერს,
ძლიერთ...

განა უუნაროთ,
ყველას ბედი ჰყავდათ გზირად,
თვით „პარნასის“ ფრესკით
მზირალ –

დიდ რაფაელს...

დიდ ანჯელო

ბუნონაროტს.

2000

ხილვა: ხვთისშვილები

ვეშას წყაროსთან* კოშკი დგას,
ცხრათვალა,

ცას მიბჯენილი

და შიგ კი ოქროს ტახტი დგას,
მორიგე მამა-ღმერთისთვის.

ოქროს შანდლებზე – ოქროსვე

ცრემლია ჩამოღვენთილი:

რადგანაც სტკივათ სახსრები
კლდეებს,

ღღებში მიშლილებს...

და ვჭკერებ „დარანთან“ ალვის ხეს,

მის ოქროს ჩრდილქვეშ ჩამომსხდართ –

ოქროსფრთებიან – ხვთისშვილებს

1998

* ვეშას წყარო – უკვდავების წყარო.

ჭკუას ვარიგებ...

ლექსები კი არ მიგონებენ!!!

სიტყვები ჩემი ჰგვანან შეთვალულ
ბაღს თუ „რქაწითელს“.

დავბერდი კაცი!

და სტრიქონები,

რაექნა

ვერაფრით ვერ დავამწიფე!

2000

ლაზარე

*„და ესე ენაი? მძინარ არს დღესამომდე,
და სახარებასა შინა ამას ენასა ლაზარე
პრქეან“.*

იოანე ზოსიმე

გადაურჩა არაბებს,
მონღოლებს და ხაზარებს.
ათას შურსა და მტრობას,
ასი ათას ღიზდებას.
და მძინარე ლაზარე
ახლა შენგან მოელის,
კოლხო!
გამოღვიძებას.

1966

სამება

მამა,
ძე და სულიწმიდა,
სამია და არის ერთი,
ისე, როგორც „სამთავისი“,
„სამაია“ და „სამშვილდე“
და არაგვიც გახლავთ სამი:
ფშავ-ხევსურეთ-მთიულეთის.

1968

ითვლი მკერდზე –
ვარსკვლავების ნაიარევს,
 საოცრებას მაინც ელი.
მიხვალ...
და გზა არ ილევა...
ტბა აღარ ჩანს გალილუას,
 ვით იესომ გაიარო
და არ გქონდეს ფეხი სველი.

2001

ვითა სკა ახალნაყარი,
მიღუთში აღარ ეტევი...
მოსულნი ურით,

მეთანით!

ხართ ქრისტეს ძვალის მკვნეტელი –
ნაშობნი იქედნეთანი.

1989

აღ-ქინდი და აღ-ღაზილი

შოთა რუსულში –

გაკრთა ელვა,

თითქოს უფალს ჩაეძინა,

როცა ბოდბებს ყური მოჰკრა:

აღ-ქინდის¹ და

აღ-ღაზალის²,

ავეროეს³,

ავეცინას³!

1969

1,2,3,4 – არაბი ფილოსოფოსები.

წუხილად ცაში ასული,
ისმის ძაღლების დავდავი,
 მთვარე ცაში ვერ ეტევა.
და, ვით დევი და ავსული,
ოფას შუკაში ღამღამით,
 რადაცა დაეხეტება...

1959

იახსარი და ბელელა

ადამის ძეთა ნაშიერს,
ცხრათავიანი დევეების
შიშით რომ აღარ ეღელვა;
სულ გვერდით ედგა კვირია¹,
იახსარიც² და
ბელელაც³.

1966

1,2,3 – კაცობრიობის განმასახიერებელი (ხვესური) გმირები

ზეიროებზე ამხედრებული,
მწუხრი ნაპირებს მიაღვა.
და ახლაც,

ვით წინათაც,
ვიღაც ბინდბუნდში კითხულობს
სულელებს,
ზღვის ფსკერზე ბინადართ.

1960

3000 კოლხი ქრონოსი

შორეული კოლხეთის –
 ღვთიურ იდუმალებას,
 სუღს –
წარსულში ატანდი,
ვითა კოლხი ქრონოსი –
 მეფეთ-მეფე ატლანტის.

1965

უსასრულობაში –
სამყარო მარხია,
 არ უჩანს არც თავი,
 არც ტანი.
დღე უფლის სახეა,
 ღამე კი – სატანის.

1961

ტაო-კლარჯეთში

სუთი საუკუნის მერეც,
ისევ ფიცულობენ ძმის მზეს,
არა მაჰმადსა და
ალაჰს.
და კვლავ ტაო-კლარჯეთიდან –
ცრემლიანი თვალით გვიმზერს:
ჰოშრეთი¹ და მიძნაძორი²,
ნუკა³,
ექექი⁴ და ჯალა⁵.

1966

1,2,3,4,5 – ქართული ეკლესია-მონასტრები (IV – XVI ს.), რომლებიც ამჟამად თურქეთის ტერიტორიაზეა

ჯვრები: გუდან-ლაშარის

ქისტი რაღას დააკლებდა
და ან ლეკი – აშარი.

მაშინ,

როცა ფშავ-ხევსურეთს,
დღენიადაგ მფარველობდნენ
ჯვრები –

გუდან-ლაშარის.

1965

ქუბალე

ბაბილონის გოდოლის
ცად მდგარ რვავე სართულის
კედლებს მკერდზე ეწერათ
სიტყვა კოლხურ-
ქართული:
„ქუბალე*!“

1982

* „ქუბალე“ (მეგრ.) – შემოგველე. ჰეროდოტეს (ძვ. წ. IV ს.) ცნობით, გოდოლის სიმაღლე იყო 90 მეტრი. საძირკვლის სიგანე 180 მ. პირველი სართულის სიმაღლე იყო 33 მ, მეორის – 18, მეშუიდის – 15 და ა. შ. გოდოლის მშენებლობაზე დაიხარჯა 85 მილიონი აგური.

ვითარც ადრე,
ქვესკნელი
ბნელში, ისევ ისეა,
მაგრამ, მწამს „ოდისეა“,
ჩუმ სისარულს განიჭებს,
რადგან იცი, სიზმრების
სახილველად ეწვევი
შენ ჰადესის კარიბჭეს!

1984

რომ დაგაეიწყონ წარსული
და მასთან ერთად ეგრისი,
დღეს არის ამის მცდელობა!!!
და ვით იტყოდა ტიციან,
მათ დიდებულად იციან:
დღევანდელ საქართველოში,
ძნელია ეგრისელობა!

2014

ეზოთერიკულს მისდევდა ბილიკს...

ღამე უღრანში –

უჭირდა პოვნა.

და მერე გვიან...

სამოთხის კარი,

გაუღეს...

მაგრამ არ ახსოვს ხსოვნას.

2011

იყო სარგონ მეორე¹,
 მან ესროლა მზეს შუბი!
და მას მერე მოისმის
 ციდან წყევლა-ჩივილი:
ხალდე² და თეშუბის³,
ცეცხლისმფრქვეველ შივინის⁴.

1979

1 – სარგონ მეორე – ასურეთის მეფე (ძვ. წ. VIII ს.).

2 – ხალდე – უზენაესი ღმერთი ურარტუს დგოაებათა პანთეონში (ძვ. წ. IX ს.).

3 – თეშუბი – ამინდის, ჭექა-ქუხილის ღმერთი.

4 – შივინი – მზის ღმერთი.

მიიმდერის სიყვარულს

ისე,

ვით ავთანდილი,

ქვეყნად ვერ დაეტია.

პოეტია ნამდვილი,

მაგრამ მაინც პოეტზე

ერთი ადლით მეტია.

2014

ბენეფიციუმი

ქართული ცისქვეშ დამენათევი

პოეზიაა შენთვის –

ელვით გასანთლული ყულვი.

და მაინც...

„კოლხური ფსალმუნები“

და „იქმენ ნათელი!“

ბენეფიციუმია* უფლის.

2001

* ბენეფიციუმი (ლათ.) – წყალობა.

არამსუტუ-ამირანი-პრომეთე

ლეგენდებიდან მოსულნი –
მითებს და ლეგენდებს
ერთვიან,
ვინც უცხადებდა ომს ღმერთებს.
სამია,

მაგრამ ერთია:

არამსუტუ-
ამირანი-
პრომეთე.

1969

სადღაც მარადისობის
გზაზე,
კვლავ მიგაცილებს
 მზითმოსილი ეოსი¹.
ვერრას გიზამს მაცილი² –
ღვთის საჭურველით
 შემოსილს!

2001

1 – ეოსი (ბერძ.) – განთიადის ღმერთი.

2 – მაცილი (ქართ.) – ავი სული, დემონი.

მარად მედინი მზის და
სიცოცხლის
ხელებით აკვანდარწეულები
რომ დგანან ფეხზე,
ქართვის მთებია.
ბრძოლით ჩავლილი ასწლეულები –
ძველ კოლხეთისკენ –
ისევ ისე იხედებიან...

1969

იასპით და აქატით

განვლეს ასწლეულები

და იქიდან –

აქამდე,

მოხვედი უფლის ხმობაზე –

და შენ ააგე სასახლე:

იასპითა და

აქატით,

ანთრაკითა და ტოპაზით.

2004

ყველა გზა ალბათ იქ უხვევს
და ჰყვავის მზე და
იელი.

მგოსანო, შენი სახელი,
სამყაროს გადაიელგებს,
მეხივით გადაიქუსებს.

2014

მიმწუხრისას წუხელ მთვარემ,
დარახტული ვარსკვლავების
გადუქროლა ცას ამალით.
და არ დაუტოვა ღამეს
გულში
ბნელის ნატამალი.

1967

ისე, ვით სიცოცხლე,
სიკვდილიც შენ გშია
და გხურს წარსულის
ღანდები აყარო!
რადგანაც სამყარო შენშია,
შენა ხარ სამყარო.

2002

ვითარც ათასწლეულების
წინათ,
ახლაც წარმართების –
მონაბერი ქარიშხალი,
ისევ ისე ქრის ტიალი,
მაგრამ ქრისტეს გაჩენამდე,
მე ვიყავი ქრისტიანი.

1973

არაგვი დელვას დაგვირდა,
მოსილი შავი ღრუბლებით,
ნისლებში მთები არ ჩანან
და ჩვენ ჩარგულას ნაპირთან –
ლუკას,
თედოს და
ბაჩანას,
აჩრდილებს ვესაუბრებით.

1963

ამირსპასალარი

ადამის ძის ნაშიერი,

ამ მიღეთში

არსად არი,

კაცი უფლის მოვლენილი:

სიბრძნის ქვაზე აზრის ღესვის!

შენ ხარ ამირსპასალარი,

სპა – მრავალი ქართულ ღექსის.

2009

მიქაბამრიო

სადღაც,

მიუვალ პიტალოზე,
ეს ჩემი მცირე ნანადირევი,
ვითარცა აქ,

ისე

იქაც გაროი,
სად ვარსკვლავების ქინქლა ირევა,
მიქაგამრიო!

2004

ქ ა მ ა ნ დ ა რ ი

ღამეებმა შენ დაგსაჯეს,
თუმც სიყვარულს
ვეღარ გტაცებს,
ვერც დარი და ვერც ავდარი
და სიტყვაში –
სიტყვას აჯენ,
ვით ოსტატი ქამანდარი*.

2003

* ქამანდარი – კარგი მსროლელი.

ადამის ძის ისტორია,
თუმცა ბრძოლითა და
დავით,
მაინც მართლის ბილიკს მისდევს,
რადგან იცის,
ვით აბრაამი,
ქალდეველი იყო ქრისტე.

1979

გახენის დღიდან სივრცეებს –
აწუხებთ ვარსკვლავთა იარა.
და მიტომ ცა მიწას
არ ყვარობს.
უკოლხეთოდ, საქართველო კი არა,
უწარსულოა –
სამყაროც.

1969

ღრუბლების ზვირთები ღელავენ
მთვარეში
და მესის ძახილზე ფრთხებიან...
ფიქრის ზღვა არ ყოფნით სათარეშოდ
შენს ღექსთა სტრიქონებს,
ალბატროსების ფრთებიანს.

2001

ჩე გოლა

ჩე გოლა¹ –
მთა გახლაეთ მონსალვატის²,
სადაც „კოლხური ფსალმუნები“,
ვით ტიტურელის გრაალის ტაძარი
(რომელსაც ქოროები ამშვენებენ),
სულ ბივრიტითა და
ონიქსის, –
ნათალი ქვებითაა ნაშენები.

1999

1 – ჩე გოლა – (მეგრ.) – თეთრი მთა (სამეგრელოში).

2 – მონსალვატი – მთა იერუსალიმში.

მწუხრისას ცის ბილიკებით,
ოცნება შორს გამიტყუებს –
(დამაძალებს სხვათა მტრობას!)
ვით აღრე,
ეხლაც თავს ვიტყუებ,
ვინა თქვა ჩემი პოეტობა?!

2004

სიცივის კიბეებით ჩამოდის ზამთარი,
და თოვლი მოუშვია

თმა-წვერივით,

თვალები სინათლით ევსება.

მდინარეები –

პოემებია,

ნაკადულები – ლექსები,

მთების ცრემლებით დაწერილი.

1962

ვითარც კოლხურ მზის ნაშიერს,
ათასწლეულია –
ბარე ოცი,
სფეროები რომ თავზე მეკლებიან.
ჩემი საფლავია –
მთვარის ბორცვი,
ვარსკვლავები –
ანგელოზთა ცრემლებია.

2005

ფაზისის არა,
სადღაც ნილოსის
მიღმა,
ასი ათასწლეულის,
ჩემი სამშობლოს შოთრეული ბედით
სნეული –
ფიქრი დაეძებს იქ მოსახლე
კოლხთა საცხოვრისს
და გზას უნათებს მადლი
მაცხოვრის.

1977

ჩამავალი მზის ხვინჭა სხივები,
მიწას კი არა,
ზეცას ათბობენ,
თუმცა ღრუბლები ჩანან ჭყინტები.
სადღაც შორეთში –
ერთი ვარსკვლავი
მოვარის სარკმელთან კვლავ იჭყიტება.

1964

აბაზებმა და მაჰმადხანებმა,
ზღვისკარად მღგარი ჩემი
მამული,
ბევრჯერ დამიწვეს და ამიოსრეს...
მიწიდან აღგვას დღესაც
ღამობენ.

მე,
საქართველოს –
უბველეს კოლხეთს,
ასი ათასი ფსალმუნი ვუგალობე...

2009

ეს სამყარო მთელი –
ხელისგულზე მიზის.
ვდგავარ უფლის ჩრდილში
და შევეყრებ შიშით,
„იქით“ გადაფერდილ
პირამიდას პიზის.

1984

მეხი – მესს მისდევს,
ქუხილს – ქუხილი...
და ცის ველ-მინდვრებს
ოქროდ გადამლილს,
კვლავ ანიაგებს და აპარტახებს.
ზღვა კი ისევ წევს
ღელვის აკვანში,
წყვეტს ქარიშხალი ზვირთთა არტახებს.

1962

მიწისგან არა,

ცისგან შთაბერილ

სულს,

რად ამძიმებს ხორცის

სიმძიმე,

სააქაოში სულდგმულთაგან იცის არავინ!

ბნელში რატომ დგას მთვარის

კარავი,

და ან ვარსკვლავი ჩუმად ვარსკვლავს

რად შესციმციმებს?!

1969

სიცოცხლე არა,

სიკვდილია თვითონ უკვდავი,
მიტომ არ ესმით მოკვდავთ
მუდარა.

ფეხდაფეხ დაგვდევს სულთამხუთავი,
მიწა –

კუბოა,

ცა კი – სუდარა.

1971

სვანეთში

– თავზე ჭერი გვეზრევა –
ისმის შორით

ღამ-ღამით –

განწირული ძახილი –

მესტიაში – ლაღამის,

მულახში კი –

ლახირის.

1974

ბორხესი და მარკესი

ღამის ლაბირინთებში
თვალს გჭრის ბრწყინვა
„სარკესი“
და ჭვრეტ სულ სხვა სამყაროს –
ათასფერად დაკემსილს.
სადაც სული ტრიალებს –
ბორხესის¹ და მარკესის².

1976

¹ – ხორხე ლუის ბორხესი – არგენტინელი მწერალი და პოეტი (1899 – 1986).

² – გაბრიელ გარსია მარკესი – არგენტინელი მწერალი.

ყოფნაც და არყოფნაც,
ორივე ერთად შეფსკვენი
და რაც იყო, სულ ითქვა.
უხილავი არ დარჩა
ზესკნელი და ქვესკნელი,
შენს ყოვლისმჭვრეტე გულისყურს,
ყოვლისმხილველ –
სულის თვალს.

2004

მწუხრის კართან ხეები,
ჩუმაღვე გაიღანდნენ,
თან წაიღეს ორო*.
ღამე უსმენს დიღამდე,
ვასაკების „კვა-კვას“ და
ბაყაყების ქოროს.

1960

* ორო (მეგრ.) – ჩრდილი.

ეურმა ვარ ყოფნის ერთგული,
ამირანს ჯაჭვს რომ
ულოკავს,
ხვალის იმედს რომ არიგებს.
და ვვედრი არსთა
გამრიგეს:
სიკვდილზე ადრე ნუ მომკლავს.

2008

ოსირისი და იზიდა

დღე და ღამე ნიადაგ
 გვტყორცნის მზერას –
 ისრიანს,
 და ჩვენ ფიქრს რომ იზიდავს –
 მთვარე –
 ოსირისია¹,
 მზე – მშობელი იზიდა².

1966

¹ – ოსირისი(ბერძ. ეგვიპტ.) – მცენარეულისა და ნილოსის ღმერთი.

² – იზიდა(ბერძ. ეგვიპტ.) – ნაყოფიერებისა და დედობის ქალღმერთი.

ქვეყნის ორომტრიალში –

თავი არ დაიბერეს

ბერძნებმა და...

უძღვნიდნენ,

ვითარც ღმერთებს, სიმღერებს...

ქვეყნად პირველ მოსახლე –

ქალდეველებს, –

იბერებს.

1984

შოთრ წარსულში პელაზგი
ბნელში სანთელს უნთებდა:
ნერეიდას¹,
თემიდას²,
ჰერას³,
ვესტას⁴,
ქარიტებს⁵.
დღეს კი პრეისტორია, ნეტავ,
პირს
რად არიდებს?!

1977

1,2,3,4,5 – (პელაზგ.) – ღმერთები

ქართული სული

სულს საფრენად სამყაროს სივრცე
ეპატარავა

და უსაზღვრო საზღვარი ცოტა
იქით გასწია,

სადაც მიჭედელია ცა –

კოლხური ანბანით –
და მარადის უუამო დღე მეუფობს
მზიანი...

ჩაუქროლა პლანეტებს,

განედ-მერიდიანებს,

ზღვებს,

ბერმუდის კუნძულებს,

სკნელებს, ანდებს,

უდაბნოს...

და სავანედ ირჩია ჩე-გოლა¹ და

შამბალა².

1973

¹ – ჩე გოლა (მეგრ.) – თეთრი მთა

² – შამბალა – წმინდა სულების სავანე

მზის შვილი ხარ და სამყაროს
გარს,

 ნიადაგ მზისებრ უვლი
და გაწვალებს სიმარტოვე,
რადგან შენ ხარ,
ნოე,

 „მართალი და სრული“.

2015

ხილვა: ქსენოფონტე ზაზისთან

აფრაგაშლილს ვხედავ გემებს,
ზღვაში ჩაყრილთ,

ვით ნაფოტებს.

იქვე მდგარი ქსენოფონტე,

ბრძოლით მხურვალ შუბლს

იგრიღებს.

და წაღეკვით ემუქრება –

მოსინიკებსა¹ და

დრიღებს².

1971

¹ – ქსენოფონტე – ბერძენი მწერალი და სარდალი.

² – მოსინიკები, დრიღები – ქართველური ტომები.

ზღვის მეუფობამ და
მზის შვილობამ,
მიწიერ მითებს გადაამეტა
და არ წამოგცდეს მდურვა გამჩენის.
რადგანაც უცხო –
შენ ხარ პლანეტა,
დიდი ხნის მერე აღმოსაჩენი.

2009

სკვითები ლაზიკაში

როს პართიელთ წარსტაცეს
გვარი სასანიდებმა,
მაშინათვე ლაზიკის
სახელსა და დიდებას:
ფაზისსა¹ და პიტუმს²
მზე ჩაუქრეს სკვითებმა³.

1972

¹ – ფაზისი – ფოთი.

² – პიტუმი – ბიჭვინთა.

³ – სკვითების შემოსევა – 225 – 260.

ჩილდირთან და მაკრიალთან

ათასი წლის სიშორიდან –
ჩილდირთან და
მაკრიალთან –
გესმის ჩუმი საუბარი:
მეგრელების და
ლაზების,
„თმანუჭუჭა“ ღამაზების –
სანის,
ზანის და
სუბარის.

1967

ყოფნის ტყეში ვჭვრეტ:

სიკვდილი –

მეტყვევ.

ცხოვრების ხეს ჭრის და...

ცვივა ნაფორტი.

ჩვენ კი კვლავ არხეინად,

ათას დარდით გაფოთლილს –

მიუყვებით –

არყოფნის ხეივანს.

2001

ღისტიძე

I

(კაულბახი²⁴: „მარადიული ურია“)

არავინ იცის, სად გარბის,
გზები ვინ აურია?!
კაულბახის მზით ნაწერ –
„მარადიულ ურიას“.

II

(მაზაჩო²⁵: „სამოთხიდან განდევნა“)

განვლო წელმა რამდენმა,
მაინც ბრწვინავს მაზაჩოს
„სამოთხიდან განდევნა“.

1972

²⁴ – ვილჰელმ კაულბახი – (1805 – 1874) დიდი გერმანელი მხატვარი – მაზაჩო (ტომაზო დი ჯოვანი დი სიმონე კასაი (გვიდო) – 1401 – 1428

²⁵ – დიდი იტალიელი (ფლორენცია) ფერმწერი

უბადრუკია,

რა ქნას ცხოვრებამ,

რომ მოეკიდოს,

არა ჩანს ხავსი.

ჩაუინებია თვალში მზეს შტერად,

დაეკარგება სიცოცხლეს ფასი,

სიკვდილი თუ არ

წამოეშველა.

2008

ღხარმა – რადუა

ფაზისისპირ დარდმოსხმული
კვლავ ჩასცქერი
კარმის სარკეს,
დიდო ეგრისელო ვაჟა!
მაგრამ ჯერაც ველარ არკვევ,
რას გიპირებს –
ღხარმა-რადუა*.

2014

* ღხარმა-რადუა (ტიბეტ) მიცვალებულთა მოსამართლე

მნათთა კვეს-აბედს გაჰკრავს
 უფალი,
ნათლით აავსებს ღამის დარბაზებს.
ცაზე ჰკიდია მთვარე –
 ეშვივით.
სანაპიროზე კვლავ დაბარბაცებს –
ზღვა ქარით მთვრალი
 და გალემშილი.

1971

სამყაროს კოლხ-იბერთას,
უხმობდნენ იღბლიანს,
რადგანაც ცის ხილვა
იმათ ეკუთვნოდა!
სად იყო „მკედრის წიგნი“,
სად იყო „ბიბლია“,
როცა „ეფუთი“* – ეფუთობდა.

1966

* „ეფუთი“ – ბიბლიის წინარე, პირველი საღვთო და სიბრძნის წიგნი

არარაობიდან გადმოსული,
ათასი შურ-ღვარდლით
დახუნძლული,
როს გაიფანტებიან ეგ ნისლეები,
ო,

მაშინ იტყვიან:

სხვა კუნძული,
სხვა ქვეყანა იყო ეგრისელი.

2014

ქეიფი?

იცოცხლე,

ძვირფასია, მაგრამ კარგი მოსაველის
მიღებას ოქროს მარცვლის თესვა და
უნდა ხვნა.

თვალეები ცრემლებით რომ გეგსებიან...

გაჩერდი!

გაჩერდი, თუ და ხარ!

ჩემი ლექსები,

ლექსებია?!

1999

ისე,

ვითა კოლხ ორფეოსს,
ადარა გაქვს ხმა-ზიარი!
უმაღლოდე ბრძენ-კაც ქირონს,
რომ სიყვარულს

გაზიარა,

უსაზღვროს და

უნაპიროს.

1964

თალია და ურანია

მითიდან და ლეგენდიდან –
აღარ მოჩუხჩუხებს წყარო,
მთებმაც თითი გაიღოკეს.
მორჩა!
აწი აღარ გწყალობს,
თალია¹ და ურანია²,
ეპტერპე³ და
ქალიოპე⁴.

2000

1,2,3,4 – მუხებო.

გზები –

ათასწლეულების

ომითაა დანისლული...

ცა იწვის მზის აღმურებით

და... „კოლხური ფსალმუნები“

არის აპოკალიფსური.

1998

ამაღლება

არც მეორე,
 არც მეექვსე,
 მეცხრე ცაზე,
ვინც მიიღტვის,
ვინაც უფლის ძახილს მისდევს,
 მე ვარ იგი!
 რადგან ქრისტე,
ცად ამაღლდა ლოცვითა და
 რწმენის კიბით*.

1979

* ჰადესის მიხედვით: პირველ ცაზე სუფევს ადამი, მეორეზე – იესო და ძაჰია – (იოანე ნათლისმცემელი), მესამეზე – იოსებო, მეოთხეზე – ედრისი (ენთქი), მეხუთეზე – ჰარსუნი, მეექვსეზე – მუსი (მოსე).

**პითაგორას წყალი უსვამს
ქალღეური**

ვერვინ დათვლის ასწლეულებს,
არვინ იცის,

თუ რამდენი ასაკი ძევს,
ყოველივეს შავი ფერი ადევს მურის.
ისე,
როგორც,

ხეკორძულა – არსაკიძეს,
პითაგორას წყალი უსვამს
ქალღეური.

1979

მინდვრის ღამაზ ყვავილივით,
ჩამავალი მზის სხივები
 შეიკონე,
თუმც დღეები ჰგვანან
 მიზანთროპებს*.

შენი ფსალმუნები –
 მწვერვალია ჰელიკონის,
სადაც ქალღმერთი მუხები
 ბინადრობენ.

1996

* მიზანთროპი (ბერძ.) – კაცთმოძულე

**ლომბთა ბრდვინვა
არწივთა ყევა**

დღისით –

მზეს ცხელ შუბლს,

ღამით –

მთვარეს უგრილებ კეფას,

რადგანაც ცაში შენა გაქვს ბინა.

სვამ და სვამ დოქით –

ლომბების ბრდვინვას

და აყოლებ –

არწივთა ყევას.

2002

ზაზისი

ზღვისკარად,
ჰელიოსის ნაშიერთ,
ხელთ ეპყრათ მზე –
უძვირფასესი
და ედგათ დრო სამაისო.
კოლხისტვის ყოფილა
ვაზისი,
დოდონას და დელფოს სამისნო.

1967

ზევსის მიერ –
თეთრ ხბოდ ქცეულს,
ემტერება ჰერა,
იოს.

ჩვენც იჭვები ღამაზ დღეებს
და სიცოცხლეს გვაზარებენ,
მაგრამ მაინც უნდა ვსდიოთ,
ჩვენ, იესო ნაზარეველს.

1969

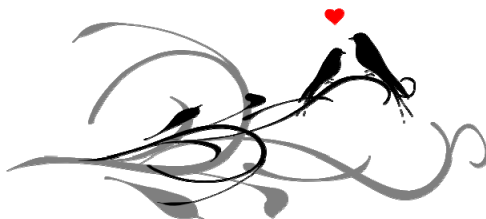

ადამ კადმოსი

მთიები –
ლოცვაა უსამანო...
და ცის საყდარში დგას,
ვით მორჩილი.
ღვთისმადღმოსილი –
მთვარე,
ადამ კადმოსივით*.

1987

* ადამ კადმოსი – ცის კაცი

ათასწლეულთა იქიდან –
მოდინ...
და გზას ძლივს აგნებენ –
 ციურნი და საამურები...
თან ახლავს ვარსკვლავთა ჰანგები –
უტუს ჯარს „კოლხური ფსალმუნების“.

2007

ფაზისთან,
ხობოსთან,
ენგურთან
რომ დაჰქრის, მითების ქარია –
აღსავესე მზითა და
იმედით.

კოლხეთი
სამყაროს ქნარია,
ცისარტყელას ფერადი
სიმეებით.

1970

ცა კეკლუცობს ფერადი
მნათებით დაკემსილი.
და აწყდება ზღვას ღელვა
უცაბელი,
მძაფრი, ვით
ქარიშხალი ცხრათავა –
ზვირთთა ფაფარაშლილი...
მთვარე მოჩანს ღრუბლებში
კვლავ იესოს კვართივით,
გაწყვეტაზე მისული
მარიამის ძაფივით.

1974

კოლხეთი – XIV ს. ძვ. წ-ად.

ამურის ისრით და ღალატით,

კოლხეთს ცა ძირიანად, ფუძიანად.

ავაჰმე, თავზე ვით დაფეხვია!!!

ზღვისკარად რომ გდია,

კუნძი არა,

მედვას სამისნოს სამფეხია.

1964

პინდარე და ჰესიოდე

სხვა ბევრთაგან ელინელთა,
ისტორიის ნათელ სსოვნას,
შერჩა ბრძენი ექვსიოდე:
ჰომეროსი¹,
ვერიპიდე²,
პლატონი³ და
ბაკქილიდე⁴,
პინდარე⁵ და ჰესიოდე⁶.

1969

1 – ჰომეროსი – VIII ს. ძვ. წ.

2 – ვერიპიდე – V ს. ძვ. წ.

3 – პლატონი – V ს. ძვ. წ.

4 – ბაკქილიდე – V ს. ძვ. წ.

5 – პინდარე – V – IV სს. ძვ. წ.

6 – ჰესიოდე – VIII – VII სს. ძვ. წ.

ბათუმეზა

უკუნეთიდან ამომავალი

მზის –

შორეული ისმის კაკუნი...

ცამ ვარსკვლავები კვლავ გადამალა...

და ღამის ტოტზე მჯდარი

მამალი,

განთიადს ყივის თავგადაკლული.

1964

განთიადისას ქარიშხლის ხმაში
მოისმის შენი მოთქმა და
კვნესა,
ზღვაო,
შენ მიწის ცოლო და დაო!
აღბათ გუელს გიდრღნის
ეჭვები ზევსის¹,
და ვითა ჰერა²,
ნიადაგ დაობ...

1964

¹ – ზევსი (ბერძ.) – უზენაესი ღმერთი.

² – ჰერა (ბერძ.) – მისი ცოლი, და.

ვითარც ძე –
 პოსეიდონის,
თაყვანს სცემ ისე, ვით
 ვენერა მილოსელს –
 შავსა და წითელ ზღვას,
მკვდარსა და მლაშე ზღვას,
კამკამა ზღვას –
 მარმარილოსი.

1970

ფაზისის და პონტოს პირას,
თლიდი ღერწმის საღამურებს,
მერე წელი ერთი არა,
ათჯერ ათას ორასი,
წერდი „ოქროს ასოებით“
შენ,
შენს „კოლხურ ფსალმუნებს“
ისე, ვითა ხორაქსი.

1993

დამეულ ზეცას შემოღობავენ
ღრუბლები –

ელვის ორღობეებით,
მაინც დამღამით ვარსკვლავების
ხარობს მაყრები.

და ვხმობთ „სიცოცხლედ“
მწარე დღეების
წახემსებას და დანაყრებას!

2013

მარკუს კვინტილიანუს

ათასწლეულების მერე,
ვით სამართლის მცოდნის
სულში,
 ჩემში სიტყვა იალებს:
ციცერონის¹,
ჰორტენუსის²,
 მარკუს კვინტილიანუს³.

1967

¹ – მარკუს ტულიუს ციცერონი (ძვ. წ. 106-43)

² – კვინტიუს ჰორტალუს ჰორტენსიუსი (ძვ. წ. 114-50)

³ – მარკუს ფაბიუს კვინტილიანე (ძვ. წ. 35, ახ. წ. 30)

სიკვდილი აქვება, ახლოს არის

სიცოცხლე ათასფერად მოყვავილე,
ვით ველი ვარდის და
შროშანის,

გადაშლილია ახოსავით.

და მაინც ნუ გგონია
შორს არი,

სიკვდილი აქვება,
ახლოს არის.

2011

ათასწლეულების იქით

ფაზისის და პონტოს პირას,
ისტორიის მკრთალ სარკეში –
ვხედავ უფლის მოშიშარებს –
კოლხურ ცისქვეშ თვალაპყრობილთ:
ლაზებს,
ჭანებს,
ოდიშარებს.

1963

ეჭვი!

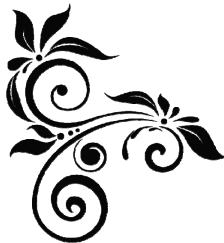
ვაჟა ეგრისელო!
ათასწლეულების მერე,
რაც შენ გულით უმღერე,
ლეგენდებში გააცოცხლებს –
მივიწყებულ ქაღდეველებს,
ე. ი. შუმერებს.

1977

ყარიბი და პილიგრიმი,
სანამ რამეს ვიპოვიდი,
ღრო დამდგარა უკვე თესვის.
და მსურს ვიყო, ვით პოეტი
მე,
ჩემს თავზე უკეთესი.

1967

ამჟვეყნად ყოფნა არა ღირს,
ძველი „ბათინკის“ ღანჩად.

უჭერ დღეების აღვირს
დრო-ჟამს,

რაც შენთან დარჩა.

რადგან ყოფნაა ქაფი,

ეკებ მესამე ნ ა პ ი რ ს,
რომელიც არსად არ ჩანს!

2012

ხის მჭრელი

(ვარიანტი)

ხის მჭრელი კვლავ ხეებს ჭრის და,
ცულ-ნაჯახის ისმენ კაკუნს,

შენ კი ისევ დგახარ გიზად*!

შენ სიკვდილი –

რადას გიზამს,

სიცოცხლეზე თავგადაკლულს.

1980

* გიზა – უძველესი ქალაქი ეგვიპტეში, რომლის მახლობლად შემონახულია ფარაონების – ხეოფსის (ხუფუ), ხეფრენის (ხაფრა) და მიკერენის (მენკაურა) – პირამიდები (ძვ. წ. III ათასწლეული)

სანამ

ამ ცისქვეშეთში სანამ გვინთია
მთვარე – იმედად,
და მზე – აღამად,
ჩვენი გაჩენის წუთი აკურთხე,
სანამ უბიწოს
და საღ-საღამათს,
ხორცს – მიწა,
სულს – ცა დაისაკუთრებს.

2009

სობისწყალი

მაინც უნდა შეაღო –
უკვდავების კარები,
 სობისწყალო, ღამაზო!
თუმც ვერ ავლებ მთებს ტიხარს!
და ვერ დაედარები –
 ნილოსს¹ და ამაზონს²,
მაგრამ ჩემთვის მეტი ხარ!

1963

¹ – ნილოსი – მსოფლიოში ყველაზე გრძელი მდინარე
– 6800 კმ.

² – ამაზონი – 6665 კმ.

ორფეოსის ხმა

ავისმდომს და მოშურნეს,
 აცვივა და აურჟოლა,
რადგან,
შენს „ფსალმუნებში“ –
 ქალდეადან მოსული
ორფეოსის ხმა უონავს.

1969

გზები

სიცოცხლის მთიდან მოდიან გზები,
ტანზე აცვიათ სიხარული,
დარდი და გლოვა.
და ხელს არ უშლით წვიმა და თოვა.
ზოგი მცირეა
და ზოგი დიდი.
და გზა ყოველი რომში არა,
სიკვდილთან მიდის!!!

2001

მიხაკი

„ტიციანს უყვარდაო წითელი მიხაკი“
შოთა ნიშნიანიძე

მზის და ყოფნის მეხოტბე
იდგა მიუსაფრობის და
არყოფნის კარებთან,
რაც მის ლექსებს ატყვია.
ის წინდაწინ მეწამულ
მიხაკს დაატარებდა,
ვით მომავალ ნატყვიარს.

1969

ღუნაის ნაპირთან

„კნუტ ჰაფსუნის“ სეხნია,
მოსკოვში, ვით დამპირდა,
დღეს ღუნაის ნაპირთან
ვდგავართ... და მწვავს აღმური,
რადგან „კოლხურ ფსალმუნებს“,
ოვიდიუს* ნაზონის
სტრიქონებს რომ აზომებს.

1981

* ოვიდიუს პუბლიუს ნაზონი – დიდი რომელი პოეტი (ძვ. წ. 43, ახ. წ. 17), რომელიც გადასახლებული იყო ღუნაის მხარეში

ცივ და უსახო დედამიწაზე,
 ცრემლით და სიცხით თვალი
გვეფსება,
ყოფნა ვერ უძლებს სულის
 დიდ გვაღვას!
და არვინ უწყის, დღეთა მწყემსები –
საწყალ ცხვრის ფარას
 საით მიგველაღვს...

2006

მზის ჩასვლა

(ვარიანტი)

გარინდა სივრცე...

მერე ცას ელვამ

ტანს დაუარა, ვით

ურუანტელმა.

მოულოდნელად უცებ იჭექა –

და სამეგრელოს მთებში –

დარჩელთან,

მზე უფსკრულებში გადაიხეხა

და დღემ ვერ შეძლო მზის გადარჩენა.

1957

ბალაკტიონი და ქუთაისი

ჭყვიში...

რიონი და „მეფის ჭალა“,

ზედ მობიბინე ფიქრთა ბალახით.

ოქრორეული წვიმა მაისის...

„რა კარგი იყო ქუხა

ბალახენის“...

ბალაკტიონი და ქუთაისი.

1983

პონტო

ხმები ესმოდა ხეთის,
დიოხის,

ჭვრეტდა მწვერვალებს
ცამდე აწვდილებს
და... პონტო როცა ამოიხრებს
აღბათ,

ღრმად მოხუცს –
კვლავ ახსენდება,
ძველი კოლხეთი და სიყმაწვილე.

1963

მაიას, აცტეკებს და ინკებს

პონტოსპირ ვდგაგარ და ხელუბი –

მიდეკს წარსულის –

ქაღდეურ აღვირზე

და ვხედავ, სამყარო ცოდნით რომ აიკლეს...

ახლა კი სძინავთ და...

ვადვიძებ:

მაიას,

აცტეკებს და ინკებს.

1982

მადლსა სწირავს არსთგამრიგეს,
ორაკულებს¹ და
მენცარებს²,

რომ არ აჰყვა უმეცარებს
(რაც ღვთისაგან არ იკურთხა)
რადგან შენ არ აშენებდი,
კოლხო,

ბაბილონის გოდოლს,
ბაბილონის ზიკურათს³.

1979

1,2, - ორაკული (ლათ) - წინასწარმეტყველი, იგივე -
მენცარი (მეგრ)

3 - ზიკურათი (აქად) - საფეხურებად აგებული სა-
კულტო კოშკი

ვითარც მესიას მახვილი,
რადგანაც ელვად მოხვედი,
მიტომ უამმა ვერ დანისლა:
შენი ზღაპრული –
კოლხეთის
წარსული –
მომავალისა.

1979

**აქილესის ფარი და
ორფეოსის კითარა**

არგომ ჩამოუქროლა
მძინვარ ათასწლეულებს,
სცილას და
ქარიბდას,
ზღვებმა ვერ დაიტანა...
ლეგენდებზე ეკიდა –
აქილესის ფარი და...
ორფეოსის კითარა.

1982

**კოლხეთის (ფაზისის)
აკადემია**

ვინ იყო ის ბრძენკაცი,
უკანმოუხედავად –
მტერი რომ გააქცია,
მერე გაანადგურა...
და კოლხეთი აქცია
დიდ „მუხათა სადგურად“.

1986

მელოსით და დელოსით

ეგეოსის ზღვისკარად –
 ცრემლი თვალებს მიოსებს,
რადგან კოლხურ ხმას ვისმენ –
 მოსულს ღესბოს¹– ქიოსით²,
 მელოსით³ და
 დელოსით⁴,
და კრეტადან⁵ უბერავს ქარი
 საიქიოსი.

1984

1,2,3,4,5 – კუნძულები ეგეოსის ზღვაში.

არის ყოფნა და
 არის არყოფნა,
განა სიკვდილი ყველას
 მოუდის,
მაგრამ მე ვიცი სიკვდილის ყადრი,
აი,
 ამიტომ, ვითა გოულდი,
მე უნდა „მოგვეღე
 სიკვდილზე ადრე“.

2009

ვარდისფრად მოჩანს ცა – შორეული,
შენ კი მიჰყვები,
ვითარცა რაბი,
გზა ბნელია და უნდა ინათოს!
გასასვლელი გაქვს
„შავი გვირაბი“,
რომ „გადმა“ სოფლად
დაიბინადრო.

2014

როცა საუკუნეთა გრიგაღს
გააქვს გრიაღი,
მეცხრე ცის კაბადონზე –
მაშინ რწმენის დარია
და ვჭვრეტ „ნემსს“ და
იესოს,
„ძაფს“ და დედა მარიაჲს.

2002

არ ჩანს დარიოს,

არც ატილა,

და არც ჰუნები...

ვით აქლემების ქარავანი
მიიზღაზენიან –

პირამიდების – კუზიანი

ეგვიპტე და... საუკუნენი.

1981

მართვედ ჩიტი კოლიბრის

იმქვეყნიურ ყოფნაზე –
უამურ ფიქრებს უნდები...
როცა დაჰკრავს მიზრაფი,
წახვალ დაუბრკოლებრივ,
მაგრამ ამა სამყაროს
ისევ დაუბრუნდები,
ჩიტის მართვედ –
კოლიბრის.

2012

ქალაქ მაჩუ-პიქუსთან ახლოს

მაიასა და ინკების –
შოთრეულმა ნაშიერმა,
ქალაქ მაჩუ-პიქთან* ახლოს,
მეინვარს არა,
მაღალ ანდებს,
ლექსთა მუმეფიცირება ანდე,
რა გამოვა,
ათასი წლის
მერე ვნახოთ!

2014

* მაჩუ-პიქუ – „ცაში გამოკიდებული“ ქალაქი

წყაროსთან

თებრონე კი არსად ჩანდა,
წყაროსთან კი დამსხვრეული,
თებროს სველი ეგლო კოკა,
ეს რომ ნახა,
ცამ გამშრალი
ტუჩი –
ელვით გაილოკა.

1961

პავლე ინგოროვა

საქართველოს წარსულიდან
თქმულებებს და
მითებს მოყვა –
ლეგენდა და სინამდვილე:
ზე – „გიორგი მერჩულე“ და
დიდი პავლე ინგოროვა.

1989

ახალსა ამას ერსა საღმრთოსა“.
გიორგი მთაწმინდელი

საქართველოს ცისქვეშეთში –
სიცოცხლის და

სიხარულის
ცრემლი მალე გაწვიმდება.

ეს,

ვითარც თქვა ათასი წლის
წინ,

გიორგი მთაწმინდელმა.

1991

პრერია

ციო და ოქროს ვარსკვლავებით
სავსე არის მთვარის
ვარცლი,
სივრცეც ოქროს ფერია.
სიყვარული თმებს უვარცხნის,
შენი ლექსის პრერიას*.

1966

* პრერია – ვრცელი, ბალახოვანი ველი

**შენ გახსოვს ყრმობა
კაცობრიობის**

უფლის მოსახილველად –
ცისკენ მიიწევს ლერწი ვენახის
და ღმერთს მადლს სწირავს,
ვით იობი...

შენ გახსოვს ყრმობა კაცობრიობის,
მაგრამ სიბერე –
აღარ გენახოს!

2014

ჩიმუსა და ჩავინის

ბევრი ათასწლეული
დავიწყების ბილიკით
ჩუმად ისევ ჩაივლის.
მაგრამ მითად დარჩება
კულტურა –
მტკვარ-არაქსის¹,
ჩიმუსა და ჩავინის².

1966

¹ – მტკვარ-არაქსის კულტურა – ძვ. წ. IV ათასწლეული

² – ჩიმუსა და ჩავინის ცივილიზაცია (ანდები) ძვ. წ. IX ს.

მწამს,
მოგიტევებს არსთაგამრიგე,
„ალიღუია“ თუკი შეგშლია,
რადგან ამქვეყნად –
დღიდან გაჩენის,
უფალში შენი სული ბინადრობს,
ხოლო უფალი –
თვითონ შენშია.

2010

ვარსკვლავების გზებით მავალს,
შავ ღრუბლებთან
გიწევს შეხლა!
ველარ ირჩენ შენს იარებს.
სანამ სამოთხეში შესვალ,
ჯოჯოხეთში შეიარე.

2013

ადამის ტომთა შთამომავალი

უშიში იყო,
ვითა უხორცო,
 არ ეშინოდა ტყვიის და
ჯვარცმის.
და ის ცხოვრობდა –
 როგორც მრავალი
სხვა...
და ღმერთივით ის იყო კაცი,
„ადამის ტომთა“ –
 შთამომავალი

2013

ჩვეწო

ყოფნის და არყოფნის –
დღენიადგ არის ომი.
და სიმღერა ისმის გედის...
მაინც ცისკენ იღტვის
გონი,
„მაღალი და მაღლად მხედი“.

2014

შეხსენ კარები პრეისტორიის,
და რომ დაუფრთხე ძილი
წინაპრებს,
ათასწლეულთა მერე რა გრჯიდა?!
რად გააცოცხლე შუმერები,
კარდუ,
ხეთები?!
„კოლხურ ფსალმუნთა“
ღია ფანჯრიდან,
მთელი სამყარო რომ იხედება.

2014

ეჰა,
ჩემო სამშობლო!
სიყვარული უღევი –
მიკიდია აბედად...
სანამ შენ მეგულები,
სიკვდილს როგორ გაუბედავ.

2015

ეჭა,

მემატიანევ!

მივიწყებულ კოლხეთზე
და მის ოქროს წარსულზე,

აუ! ქვეყნად რამდენი,

კვლავ გაქვს მოსაგონარი!
ელოდება შენს ძახილს,

სილუეტიც იელვებს:

იოანე ცეცეს და იოანე ზონარას,
პროკოფ კესარიელის.

2001

ოს

სატანას და იქედნეს
მოულოდნელ ღვთის რისხვას
თავს ატეხდი ქუხილად!
თაყვანს სცემდი იღუმად –
უსმენელს და
უხილავს.

1987

სახალისო ბიბლია

მარტოდ ვარ და იმიტომ,
თუ მიწოდებ იღბლიანს,

რადგან თავდაპირველად
ღმერთი, მადლით აღესილი
მარტოდმარტო ცხოვრობდა:
„სახალისო ბიბლია“ –
გვამცნობს ღეო ტაქსილის.

1969

ეგრისის მთის ეს მწვერვალი

ათასეულ წლის იქიდან,
ვით აღდგომის
დიდ კუნძულზე,
ქვაღქცეული ვირა კონა*
ისე,
შორით ეგრისის მთის –
ეს მწვერვალი –
ეგრისელის
ძეგლად მოჩანს.

1972

* ვირა კონა (მეგრ) – მეფე კაცი, აღდგომის კუნძულზე, ინდიელთა თეთრი ბელადი (მეოთხე ათასწლეული)

შორიდან მოსული
 მითიც და ლეგენდაც,
თქმულიც და
ართქმულიც,
 სწამთ, რომ არის კოლხური,
ესე იგი – ქართული.

1962

ჰორი რა და ჰარი რა

ათასწლეულების წინათ,
ჩემი კოლხი წინაპარი,
მზეს,
ვით ცეცხლის დაირას,
უგალობდა დღე-ნიადაგ –
„ჰორი რა“ და
„ჰარი რა“*

1979

* „სიხარული მოგვეცი, მზეო!“

დაბრუნება

სულ ბნელში იყავ...
და ნათელი მალე იალეხს!
რაც რომ დრო გადის –
შინაურდები!
სამოცი წელი გარე-გარე
იხეტიალე,
კიდევ ცოტაც და...
სამუდამოდ შინ დაბრუნდები

2001

კარიდან-კარად ახლა,
დადის სიკვდილის შიში.
წყურვილს უშრება ხახა,
კუჭი უხმება შიმშილს“.
ვაჟა ვერისელი

რადგან ცეცხლი მოჰპარა,
მიტომ აწყურ-აშიებს
ღმერთი,
იაპეტის ძის –
ა მ ი რ ა ნ ი ს ნაშიერთ.

1969

არ გელევა დღე სადაგი,
ცრემლი გახრჩობს
მეზვრის მტევნის!
რადგან სეტყვას,
ჭექა-ქუხილს –
ცა ქადაგებს,
ვით ილია თეზმიტელი.

1987

შენ

დღეებმა სიკვდილთან,
ვერ იქნა,
ვერ გაგყარა!

რადგან, ვითა მაცხოვარს,
გეძახოდა ბეთლემი.
და... „ფსალმუნთა არმია“,
ვითა ღმერთმა სამყარო,
არაფრისგან შექმენი.

2002

სამეზა

სანთლებს უნთებს ბასილ დიდი,
უფლის რწმენის რიგი
რიგობს.

ცა –

ღვთის მადლის ცრემლში ახელს –
ლოცვით დაღლილ –
ორ დიდ გრიგოლს –
ნოსელსა და ნაზიანზელს

2004

იქმენ ნათელი!

შენი წიგნი – არფაა,
სტრიქონები –
 სიმები,
ნაფერი მზის არილით,
ცის ჩარჩოში ჩასმული,
 ეოლოსის ქნარივით.

1964

ამ სამყაროს ქმნიდა ქრისტე

რაც ქვეყანა ღამაზია,
საუკუნე ერთურთს მისდევს,
ათი არა,
ასჯერ ასი...
ამ ქვეყანას ქმნიდა ქრისტე,
როგორც მამის თანაარსი.

1964

მოსვლის დღიდან გამჩენმა

მზე და მთვარე

ხელთ-მოგცა –

ბურჭულად¹ და არგუნად²
და გაშორა გზა – მონის.

უკვდავება გარგუნა,

ვითა ადამ კადმონის³.

2001

¹ – ბურჭული (მეგრ.) – ცული

² – არგუნი (მეგრ.) – ნაჯახი

³ – ადამ კადმონი – ანდროგენული პირველი (ზეციური) კაცი ღვთის ხატად შექმნილი (და არა ევას ქმარი)

საიდანღაც ხმა ისმის –
„არაქვეყნიურ დარდით გადამწვარი პოეტის,
„სულის რევოლუცია“ –
ადარა მწამს იოტი,
რემბოსი და ლაფარგის,
ვერლენის და ბოდლერის,
გოტიეს და
გიოტეს“.

1979

მოღალატე და ორგული,

რისხვას და

შურისძიებას,

ვერავინ გადაარჩინოს:

– გელიყარის კლდით ისროლოს,

ვითარცა ყორანაშვილი,

ბარათაშვილმა საჩინომ.

1974

ენქიღუ და გილგამეში

წარსულიდან შორეთის –
ისევ მესმის ვედრება,
მზიან,

მაგრამ ბნელ ღამეში,
თვისტომს ისევ მეძახიან –
ლურჯ ჭალიდან
კედრების,
მუხლმოყრილი ენქიღუ და
გილგამეში.

1999

შენი პოეზიაა –
კართაგენი¹,
მტრის რისხვას ახლოს რომ
არ იკარებს,
რადგან მზის ემბაზში განიბანე,
თუმც ბედი გამოგყვა
ჰამილკარის²
და რაინდობა ჰანიბალის³.

2008

¹ – კართაგენი – ძველი ქალაქი – სახელმწიფო ხმელ-
თაშუა ზღვისპირეთში ჩრდილო აფრიკის ტერიტორიაზე
(ძვ. წ. IX ს.)

² – ჰამილკარი – კართაგენის მხედართმთავარი

³ – ჰანიბალი – ჰამილკარის ვაჟი, კართაგენის მხედარ-
თმთავარი და სახელმწიფო მოღვაწე (247-183)

კარაბადინი

სიცოცხლეში სიკვდილს რომ
 თვალეზი გაუსწორო,
 აღარ არის ადვილი!
 მიწა მკვდრებს ვერ აუღის,
 ვეღარ შევლის „უსწორო“¹,
 „მოკლე კარაბადინი“²
 და ვერც ბატონიშვილის
 „იადიგარ დაუდი“³.

1969

¹ – „უსწორო კარაბადინი“ – ავტორი ქანანელი (XI ს.)

² – „მოკლე კარაბადინი“ – ავტორი პ. კლაპიტონაშვილი (XIX ს.)

³ – კარაბადინი – ძველ საქართველოში სამკურნალო წიგნთა საერთო სახელწოდება

ორი ბიორბი

ქართველის მოშურნებმა,
თუმცა ბევრჯერ დასწყევლეს,
მაინც ადგას ნათელი –
მწერალ ორ დიდ გიორგის –
მოდრეკილს და
მაწყვერელს.

1969

მეხით გადახნულ ღამის მინდორზე,
ღურჯად შრიალებს
სიხუმის ახო,
მთვარე არ უზის ვარსკვლავთა კერას.
შენ კი, პოეტო! –
მიწაზე სახლობ,
მაგრამ ზეცისკენ გაგირბის მზერა...

2001

პოეზიის ზღვა ბობოქრობს,
ღრიანცელი არის ზვირთთა,
დღეს
ღამისგან არ არჩევენ.
შენ ხარ ერთი...

დანარჩენი,
არა ღირს შენს –
„ხამლთა ტვირთად“ (მათე 3,4)

1979

აღარ ყივიან დილას მთიები,
ელვით შემოწნულ
 ღამის ბოსელში,
ყრია ღრუბლების შავი ნაკელი.
და შორით,
სადღაც,
ისე ჩანს მთვარე,
 თითქოს ცის შარვალს
მუხლისთავზე
 მზემ დააკერა.

1962

იგი ჯუჯაა თავზარდამცემი,
სამყარო შიშით თავზე
აღნება,
ბნელია, მაგრამ მაინც ელვარებს.
რა ევერესტი,
ან რის ანდები,
სიკვდილია ყველაფრის მწვერვალი.

2003

ეს იყო მაშინ,
უამს ხაზარების,
შურს და სიძულვილს რეკდნენ ზარები,
ჰყვება ასული აბიათარის:
მიკვირს,
ვით წინათ, ახლაც,
ვითა სომეხს თათარი,
„ქართველს“
მეგრელი რად ეზარება?!

1991

ბუნება

ყურს უგდებს მსოფლიო
და მთელი სამყარო
ბუნებას –
სუფლიორს*

1961

* სუფლიორი (ფრანგ.) – მოკარნახე

როდესაც კუბოს მიწას აყრიან,
მერე საფლავი როს იბეკნება
(თვალში ჩავცქერი სიკვდილს
ავციას).

წამს, ჩემი თავი წარმომიდგება
და მე წინდაწინ მტკივა
ნეკნები...

2004

თმოგვის ციხე

წარსულიდან გადმოგვეურებს
შუბლშეკრული ციხე-თმოგვის!
დიდ თმოგველის* სჯერა ფიცის.
უფლის გზაა –
შეუცნობი,
ხოლო კაცის – ყველამ იცის.

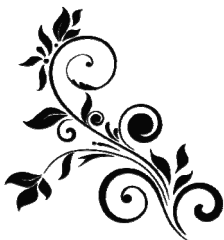
2001

* სარგის თმოგველი – მწერალი, მეცნიერი, ფილოსოფოსი, რიტორი (XII – XIII სს.)

იმღვრევა სივრცე...
და სოფლის ბოლოს
გაურბის მოვარე,
გამთენიისას ამოვარდნილ –
გაანხსლებულ ყივილის
ქარებს.

1960

ზღვაა შენი ედემ-ბალი

ქარიშხალთან ბრძოლით დაღლილ
ზღვას,

კუნძული კოპად აზის.

და ზვირთი გლეჯს ქარის აღვირს,
ვით ათასი წლის წინ ღაზის –

ზღვაა შენი

ედემ-ბალი.

1977

**გილგამეში, ჰერეკლე და
ჰერკულესი**

ათასწლეულების მერეც,
ლეგენდიდან ისევ მესმის:
ვითა ბადრი,
უსუპი და ამირანი,
ქალდეველთა ღმერთს ფიცულობს:
გილგამეში,
ჰერეკლე და
ჰერკულესი.

1970

დედამიწის პირველ მხილველთ,
უფლის მადლით მოსილებს,
„ძველ წიგნებში“^{*} ქალდეელებს
სძინავთ...
სჯერა ნოსტრადამუსს,
იოანე ზოსიმეს.

1971

* ძველი წიგნები – იგულისხმება: „ეფუთი“ „გრაალი“, „ოქროს საწმისი“.

ქართველებო

კაცობრიობას მიუძღვიან

წინ ღამპრებით –

(კარგებია თუ „ოსრებია“!!!),

ქართველებო! –

თქვენი წინაპრები –

უუძველესი კოლხებია!

1963

ბაბილონის გოდოლი

უპირველეს ყოვლისა,
ბაბილონის გოდოლი
ან მარესგან იკუროთხა!
კოლხური მზე იქიდან –
ამობრწყინდა,
აღმოსდა!
მერე?

მერე ჩაქრა და...
არვინ უწყის რა მოხდა!!!

1971

სადღაც დასალიერში
გაიელვა ვარსკვლავმა
და ცას ჭირი მოჭამა.
მერე მამლის ყივილმა
მოვარე –
დაახოჭავა.

1979

თავს უშველე, ბიორბი!

გიორგი სააკაძე ბააკა ხერხეულიძემ ქართველ
შეთქმულთა სიკვდილს გადაარჩინა.

ვერ ამრთელებს –

ფლოქვების ხმა იორღის!

ხუთი საუკუნეა,

ბააკა ხერხეულიძის

ხმა რომ ესმით ქართველებს:

„თავს უშველე, გიორგი!“

1979

ისევ ძალღველები

მათ დახურეს წარსულ დღეთა დარაბები
და რომ მოდგნენ პონტოს

ნაპირს –

ჩაძირული ატლანტიდის ტალღებია:

– ასურები,

ბერძნები და არაბები,

ისე, ვითა ურიები,

ძველ კოლხებთან –

ბაღღებია!

1973

ტაია

მტერი ისევ აოხრებს –

დიაოხებს,

ტაოხებს,

„ეა“-სა¹ „აია“-ს²...

მაგრამ ბუხსაც ვერ უფრენს

დიდ ხელმწიფე ტაიას³.

1964

1,2 – „ეა“, „აია“ – პრეისტორიული კოლხეთის ქალაქი-სახელმწიფოები

3 – ტაია – კოლხეთის მითიური მეფე, ქუთაისის („კუ-ტაიას“ დამაარსებელი (მეორე ათასწლეული)

ელი ცათა სასუფეველს

სიყვარულის ყვავილს თესავ,
ეკალს მაინც ვერ
იცილებ!
დაფნას გზებზე სხვას უფენენ...
უფალს თვალში –
შესციცინებ,
ელი ცათა სასუფეველს.

2009

სპერის ზღვა

ღელავს და ბობოქრობს

სპერის ზღვა:

– ვითარც კოლხებს და
სასპერებს,

ქართული სულისდგმა თანდევენ –

ამოსულთ ატლანტის ფსკერიდან
და წარღვნას გადარჩენილ

ქ ა ლ დ ე ვ ე ლ თ!

1992

ასე არის –
კაცი მალე
 მტრის ქებასაც ეწვევა,
ისე, როგორც სააკაძეს,
 ხოტბას ასხამს –
დელა-ვალე,
და იბრაჰიმ ფეჩევი.

1972

მამულო

მამულო!

შენზე სათაყვანებლად
მუხლმოდრეკილი იქ აველი,
სადაც სიყვარულით მოცულები,
ხელაპყრობილი –
ლოცულობენ
რაფაელი¹,
გაბრიელი² და
მიქაელი³.

1971

1,2,3 – მთავარანგელოზები

ქვეყნად ქრისტეს მოსვლამდე,
ათი ათასწლეულის
ადრე,
ღვთისგან იკურთხა:
ჰ ე ლ ი ო ს ი ს შვიდლობა,
შენი მთვარის ზიკურთა.

1976

ვითარცა დავით ფსალმუნთმეტყველი,
შენც

შენს ბიბლიურ

„კოლხურ ფსალმუნებს“

მარადისობის გვირგვინზე ართავ.

და გსურს შენი ლოცვა

ესმოდეს –

ცასა და მიწას,

ერუსა და მართალს.

1989

ჰომასა და ჰამოს

უამმა წუთისოფელთან

გადაუა და

გაომა...

და გასმევედა ნიადაგ –

უკვდავების სასმელებს:

„ჰომა“-სა და

„ჰამო“-ს.

1966

მოულოდნელად,
სადღაც აღსავლით,
ქუხილის ხმაზე გაიბზარა
მთვარის ფინჯანი.
ღრუბლის ულაცი მთებში
წვიმის კვიცებს მოდენის.
ელვა და მეხი ერთ-მეორეს
მკლავს უსინჯავენ,
და უბედური ცრემლის ღვრაა
მოსალოდნელი.

1964

რადგან წუთისოფელი –
ცბიერი და
უნდოა!

დღენიადავ ეცადე –
სიტყვის თქმა რომ მოასწრო.
სულ მოკლედ...
და ბუნდოვნად!

2007

არმაზსა და ბაგინეთს

მერვე საუკუნის მცხეთას,
მერმე

არმაზსა და ბაგინეთს,
ფიქრის თვალი რომ მოვკარი,
მაშინ არაბ მურვან ერუს* კი
სულ ცოცხალ-მკვდარი
ვაგინე!

1961

* 736-738 წლებში არაბთა სარდალმა მურვან ერუმ მცხეთა დაარბია და მიწასთან გაასწორა ბაგინეთი და არმაზი. მემბტიანე

ხილვა: ქრისტე ბეთანიაში

ვით ცბიერი მღვდელმთავარი,
ცისქვეშ უფლის სასწაულებს,
უამი ისევ მიმაღავს,
მაგრამ მაინც ვხედავ ქრისტეს,
მკვდარ ლაზარეს აღდგინებად
ბეთანიას მიმავალს.

1961

ობოლა, კედელა, მედეა

უხმობს გელათს

ხატი* ოქრომოჭედილი,

ათასი წლის შემდეგაც

და მზეც შავად მობოლავს...

მხსნელს დაეძებს –

საწყალ თვალთ „მედეა“,

„კედელაც“ და

„ობოლაც“.

1966

* ხატი – იგულისხმება ხახულის ძვირფასი ხატი, რომელიც თამარ მეფემ გელათს შესწირა. ხატის ღამაზ თვლებს საკუთარი სახელები ერქვათ: „ობოლა“, „მედეა“, „კედელა“.

ერიღუ და ური

ხე – სიცოცხლის შრიალებდა...
ყოფნა იყო საამური
და ჰყვოდა კილით-კიდე,
ქაღდეველთა ქალაქები:
ნიბურ – ერიღუ და
ური.

1972

1992 – 2008

(რუსეთ-საქართველოს ომი)

აფხაზეთს და სამაჩაბლოს
ტორებს ადებს...

და ისევე,

ზღვა და მთაში დანავარდობს!!!

მწამს,

საფლავში ვერ ისვენებს,

ის,

ვინც კრავი მგელს რომ

ანდო.

2008

დიოდა უამი ბრძოლით და
შფოთით,

ზოგჯერ დღეები ეღვათ მზიანი,
მაგრამ მოვიდა ალექსანდრე
მაკედონელი:

„მოსრნა ყოველი აღრეულნი
ქართლს შინამყოფი.
და დაატევნა ნათესავნი
ქართლოსიანნი“.

1973

არწიეების ფრთებით დამფრთხალ
ჯიხეებს –
კლდეზე გადაფრენილთ,
მთათა სიყვარული მსჭვალავთ,
და ასევე შავ-თეთრ არავგს,
ჩარგლულას და
ღულის ჭვალას.

1971

ისევ ბნელა!!!

არ ნათელობს –

დრო – ცბიერი,

გველაძუა.

და მე მიკვირს – ვით მამა

შვილს,

ძველ კოლხეთი,

საქართველოს,

ასე რადამ შეაძულა?!

1991

მკედარი საუკუნენი

„კოლხური ფსალმუნებით“
რადგან თვალებს ახელენ:
მიტომ კოლხეთს, ვით ადრე,
ამშვენებდეს ევროსის –
დიდ ეთნარქის სახელი.

1996

ყოველივე ამაოა

ცა ათასფრად ყვავილობს,
ჰოი,

რა საღამოა!

მაინც მესმის შორიდან –

დიდი ღავით მეფის ძის ხმა,

დიდ – ეკლესიასტის –

„ამაოება ამაოებათა,

ყოველივე ამაოა“.

1971

ქართული მაჰატა

მთვარის აკვარელით და
ცეცხლოვანი მზის ფუნჯით
კოლხურმა ცამ დაგხატა.
პონტომ ონწე¹ გირწია,
როგორც ქართულ –
მაჰატმას².

1999

¹ – ონწე (მეგრ.) – აკვანი

² – მაჰატმა (სანსკრ.) – ინდურ მითოლოგიაში: „მსოფ-
ლიო სული“, „ღვთაებრივი ადამიანი“.

ნატვრა

კავკასიონის ქედები,
სადაც ცის კარებს კეტავენ
და სადაც მეიმედება –
მთათა მაღალი კეტამი,
რომელზეც შავი ლოდი დევს,
იქ იყოს სამარადისოდ –
ჩემი საფლავი ნეტავი!

2014

მტერი,
რამდენი ათასი
 წელი გვებრძოდა ბოროტი,
რომ ჩვენი ტანჯვა ენახა,
მაგრამ,
 ვით კახეთს ვენახი,
ვერ ამოგვიძირკვეს ბოლომდე.

1989

ბაღში ჰეჰსერიღების

წარსულ ათასწლეულებს –

კოლხეთს ზვირთად მიაშლი...

ვით ჰერაკლე, მიდიხარ –

პირინეის კუნძულზე –

მშობელ იბერიაში

(დრო-ჟამს არ ერიდები!)

„მოსაკრეფად ვაშლების“

ბაღში ჰ ე ჰ ს ე რ ი ღ ე ბ ი ს.

1973

გიხმობს კრეჭა

მკვდარი ათასწლეულების
ღია კარებს ვეღარ კეტავ!
მზეში მიხვალ,
მზით მოხილი.
დამარხული გიხმობს კრეჭა
და კულტურა –
მინოსური.

1981

ცის მოყვავილე წაღკოტში,
სანამ ვარსკვლავი –
ვარსკვლავობს,
მზე – მზეობს, მთვარე – მთვარეობს...
შენც აკაკივით ღმერთსა სთხოვ:
„შენს მიწას მიმაბარეო“.

2015

გაზაფხული

ციცქნა,

ფეხებმოდრეცილი,
დამალვია ბუჩქთან ზამთარს
ტყუპისცალი ია...
საფუტკრესთან გაუმართავთ
ფუტკრებს რია-რია...

1960

მთიდან უცხო რამ ხმა ისმის,
არაუინ იცის, ვინ არი?!
ლოცვად მოჰყვება შავ არაგვს,
სალი კლდეების ნაშალი.
შორით ჩანს –
ბროლის მყინვარი,
როგორც ტაძარი ლაშარის.

1971

ორმოცი

ხორცი რჩება...

მკვდრის სული კი,

შემდეგ

ბოლო პანაშვიდის,

ცისკენ მიდის...

მიდის...

მიდის –

დღე და ღამე ორმოცი,

სადაც ელის საცხოვრისად –

ცის – ორმო ან,

ორმო – ცის.

1979

სცილა და ქარიბდა

აქ მათვის ჯოჯოხეთია
და არც იქ ელით –
ცხონება,
არ არს საშველი ღარიბთა:
უპოვართათვის ცხოვრება –
არის სცილა და
ქარიბდა.

ქალღველები

თან ახლდათ ნინველი ნათელი
და როცა მათ გზაზე
შებინდდა

(სკასავით სულ ახალნაყარი)
მოვიდნენ –
ზაგროსის მთებიდან,
და დახვდათ შიშველი –
სამყარო.

1998

ვითა მარტინ ლუთერი

ვითა წინათ,

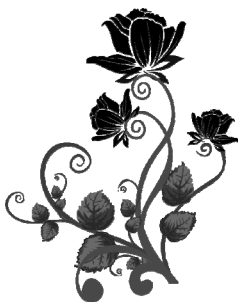
ზღვისკარად,

ღამეს თეთრად გუთეველი
მთვარეს, ვერცხლის დაირას.

და ვით მარტინ ლუთერი,

ამბობ: „აქ ვდგავარ და
არ ძალმიძს სხვანაირად“.

1974

წარმართ „მეფეთა სიას“
იქნებ სადმე მიაგნონ,
ან მათ „სანთელთამკვეველ“ –
ევსტათ ანტიოქელს და
ან გრიგოლ დიაკონს.

1979

(ა-ნი), (ჰ-ოე), (ი-ოტა)

ასი ათასწლეული –

ქართული ცის ქვეშეთში,
ვით მტკვარი და ფაზისი,

სულ ბაჯადლოდ დიოდა –
სიტყვა –

უძვირფასესი:

(ა – ნი),

(ჰ-ოე),

(ი-ოტა)

1979

სიცოცხლეს და სიხალისეს –
უპოვარს და

მონას მატებ...

სიფხიზლე გაქვს მეველის.

თუმც ქართველი შენ ხარ ისე,
როგორც ფრანგი – ბონაპარტე,
ქრისტე –

იუდეველი.

1987

შენი ლექსი

შორეული წარსულიდან
მომდინარეა...

გზადაგზა არ ეკიდება ხავსს.
შენი ლექსი –
წყალქვეშა მდინარეა,
იწყება და...

სადღაც უერთდება ზღვას.

2012

გალილა,
იუდეა,
სამარია

აგერ,
ოცი საუკუნე,
გვესიტყვება უფლის ენით –
გალილა,
იუდეა, სამარია...
ვით სამება, ერთია და
ქრისტეს რწმენის
მარადისი სამარეა.

1971

კოლხეთი

უიღბლოა კოლხეთი,

თუმც...

ვითომც და „მოყვრები“,

ექახიან იღბლიანს

და უძღენიან ტროპარებს,

სწორედ იმათ მოპარეს

ეფუთი,

ვით ბიბლია.

1969

„ერთმანეთი გიყვარდეთ!“
ქრისტე

ათასწლეულების მერე,
ახლაც ესმის მთელ სამყაროს,
ბიბლიის თუ
იორდანის

ნაპირიდან ხმა ქრისტესი:
„ართიანი გიორდანი“*.

1972

* „ართიანი გიორდანი“ – (მეგრ.) ერთმანეთი გიყვარდეთ!

მზის გონი

ზღვები საღ კლდეებს თავებს
ახლიან,

მთები დგებიან თავდაყირანი.
ასწლეულები დავიწყების გზებით
მიგორავს...

შენ

ცისქვეშეთში ხარ დაბმული,
ვით ამირანი,
გვირგვინად გადგას თავზე
მზის გორა.

1969

სიყვარულის ცის ურმიდან
დავარდნილი შენი სიტყვა,
სამსჯავროზე წარბს არ შეხრის,
რადგან ნაყოფია მუზის.
ამირანიც ძვრას ვერ უზამს,
მძიმეა,
ვით ამბრის ფეხი.

1968

სხვა ზარი

ვინ მოთვლის საუკუნეებს,
მოსავთ წყვდიადი საზარი...

და, აი, ახლა ღვთისშვილებს –
ქრისტეს

ამირანს,

ლაზარეს,

სულ ახლო უხმობთ –

სხვა ზარი!

1991

ფრთხი

მიწას,
ვით დედას, გულში იკრავდი,
 მაინც იღუმალ აკეთებდი
ცაზე არჩევანს.
მიგაქანებდა ღამის იქით
 მთვარის აფრები.
შენ ფრთები გქონდა –
 დღიდან გაჩენის,
მიტომ არ გეყო სივრცე საფრენად.

1998

300ა იტყოდა ნოსტრადამუსი

წარსულის ცოდვა მოინანიოს,

ცოდვილს ამაზე,

აღარ უნდა უთხრა უარი.

და,

ვით იტყოდა ნოსტრადამუსი:

– თუკი სიწითლემ კაცს სახეზე

გადაუარა,

ეს იმას ნიშნავს –

შერჩენია სინდის-ნამუსი.

1978

ელისე და ელია

აქ მეფის მოძულნე,
კარმელის მთის ფერდობზე,
ხუთი ათასწლეულის მერე
ისევ ელიან:
ღვთით მოვლენილ მენცარებს –
ელისეს და
ელიას!

1977

სიცოცხლე

გაუჩნდებით...

და მთელი ცხოვრება,

ამაოდ მივსტირით

დღეებს, –

ჩიტებივით გაფრენილს...

სიცოცხლე?!

სიკვდილისთვის მზადებაა,

სხვა არაფერი!!!

2006

ვით მარკუს ავრელიუსმა,
უნდა იცოცხლო ისე,
რომ მიმოიხილო ერთიან –

ზესკნელ-

ქვესკნელი-

შუასკნელი.

და დღე ყოველი გეგონოს

ბოლო და

უკანასკნელი.

1999

დაცემის კი არა,
ამაღლების,
ზეობის,
სხვას კი არა,
საკუთარ
თავს უნდა უტარებდე –
გაკვეთილებს –
ზნეობის.

2010

ენა

ვითარცა ცას ვარსკვლავები,
დედამიწას ღვთიუნაკურთხი
ბევრი ენა ამშვენებს
და ეს ენა ხალხს –
უკვდავოფს,
ანდა გადააშენებს.

1999

გაქავ! –

ქვე ჰელიოსის

(პარიანტი)

კოლხურ აკვანს გირწევდა

დედა! –

პონტო ეკქსინის,

ფაზისიც და ნილოსიც.

და დღეს შენ ხარ

იმედი

მივიწყებულ კოლხეთის,

ისე, ვით აივტი, –

ვაუავ! – ქვე ჰელიოსის.

2014

სიყვარული

სიყვარული ცეცხლი არის
და უშრება სიცხით ხახა,
მზის კერასთან წევს
დაღლილი.

სიყვარული ბევრს უნახავს –
ექვსის ჭიით
გულდაღრღნილი.

1962

**მიგელ დე სერვანტეს
სააგვედრა**

გიჟვარდეთო ერთმანეთი,
ვით ვაჟამ,
 უფალს შეავედრა.
ეს მე ვარო –
 ესპანეთი,
თქვა –
 მიგელ დე სერვანტეს
 სააგვედრამ.

1971

გიგანტების მხრებზე იდექ

სხვასთან არა,

პირად „მე“-სთან,

დღე-ნიადაგ გქონდა ომი...

ცა დალაშქრე კილით-კიდე.

და შენ,

როგორც ნიუტონი,

თუკი სხვებზე შორს ხედავდი,

გიგანტების მხრებზე იდექ!

2002

სარჩევი

ფსალმუნი.....	25
*** (ხიდან).....	26
*** (ლოცვად მოუსხამს ზეცას მთიები).....	27
*** (მარადიულ ცის ტილოზე).....	28
*** (ვით მზე დილას).....	29
*** (სადღაც ათასწლეულების).....	30
*** (როს მზემ დასავლით თვალი მიღულა).....	31
*** (რა ვქნა!).....	32
*** (სიცოცხლე).....	33
*** (ხელთ ეპყრა კოლხურ მთვარის ნაჭერი!).....	34
რაფაელის პარნასი.....	35
ხილვა: ხვთისშვილები.....	36
*** (ჭკუას ვარიგებ...).....	37
ლაზარე.....	38
სამება.....	39
*** (ითვლი მკერდზე).....	40
*** (ვითა სკა ახალნაყარი).....	41
აღ-ქინდი და აღ-დაზილი.....	42

*** (წუხილად ცაში ასული).....	43
იახსარი და ბეღელა.....	44
*** (ზვირთებზე ამხედრებული).....	45
ტაო-კლარჯეთში.....	46
ვით კოლხი ქრონოსი.....	47
*** (უსასრულობაში).....	48
ჯვრები: გუდან-ლაშარის.....	49
ქუბალე.....	50
*** (ვითარც ადრე).....	51
*** (რომ დაგავიწყონ წარსული).....	52
*** (ეხოთერიკულს მისდევდა ბილიკს..).....	53
*** (იყო სარგონ მეორე).....	54
*** (მიიმღერის სიყვარულს).....	55
ბენეფიციუმი.....	56
არამხუტე – ამირანი – პრომეთე.....	57
*** (სადღაც მარადისობის).....	58
*** (მარად მედინი მზის და).....	59
იასპით და აქატით.....	60
*** (ყველა გზა აღბათ იქ უხვევს).....	61
*** (მიმწუხრისას წუხელ მოვარემ).....	62
*** (ისე, ვით სიცოცხლე).....	63
*** (ვითარც ათასწლეულების).....	64
*** (არაგვი ღელვას დაგვპირდა).....	65

ამირსპასალარი.....	66
მიგამქარიო	67
ქამანდარი.....	68
*** (ადამის ძის ისტორია).....	69
*** (გაჩენის დღიდან სივრცეებს).....	70
*** (ღრუბლების ზვირთები ღელავენ)	71
ჩე გოლა.....	72
*** (მწუხრისას ცის ბილიკებით).....	73
*** (სიცვიის კიბეებით ჩამოდის ზამთარი).....	74
*** (ვითარც კოლხურ მზის ნაშიერს).....	75
*** (ფაზისის არა).....	76
*** (ჩამავალი მზის ხვინჭა სხივები).....	77
*** (აბაზებმა და მაჰმადხანებმა).....	78
*** (ეს სამყარო მთელი).....	79
*** (მეხი – მეხს მისდევს).....	80
*** (მიწისგან არა).....	81
*** (სიცოცხლე არა).....	82
სვანეთში.....	83
ბორხესი და მარკესი	84
*** (ყოფნაც და არყოფნაც).....	85
*** (მწუხრის კართან ხეები).....	86
*** (ყურმა ვარ ყოფნის ერთგული).....	87

ოსირისი და იზიდა.....	88
*** (ქვეყნის ორომტრიალში).....	89
*** (შოთრ წარსულში პელაზგი).....	90
ქართული სული.....	91
*** (მზის შვილი ხარ და სამყაროს).....	92
ხილვა: ქსენოფონტე ფაზისთან.....	93
*** (ზღვის მუფობამ და).....	94
სკვიტები ლაზიკაში.....	95
ჩილდირთან და მაკრიალთან.....	96
*** (ყოფნის ტყეში ვჭვრეტ).....	97
დისტიქი.....	98
*** (უბადრუკია).....	99
ღხარმა – რადუა.....	100
*** (მნათთა კვეს-აბედს გაჰკრავს).....	101
*** (სამყარო კოლხ-იბერთა).....	102
*** (არარაობიდან გადმოსული).....	103
*** (ქეიფი?!).....	104
*** (ისე).....	105
ამადლება.....	106
*** (გზები).....	107
თალია და ურანია.....	108
პითაგორას წყალი უსვამს ქაღდეური.....	109
*** (მინდვრის ლამაზი ყვავილივით).....	110

ლომების ბრდღვინვა, არწივთა ყეფა.....	111
ფაზისი.....	112
*** (ზევისის მიერ).....	113
ადამ კადმოსი.....	114
*** (ათასწლეულთა იქიდან).....	115
*** (ფაზისთან).....	116
*** (ცა კეკლუცობს ფერადი).....	117
კოლხეთი – XIV ს. ძვ. წ. აღ.....	118
პინდარე და ჰესიოდე.....	119
*** (ამქვეყნად ყოფნა არა ღირს).....	120
*** (განთიადისას ქარიშხლის ხმაში).....	121
*** (ვითარც ძე).....	122
*** (ფაზისის და პონტოს პირას).....	123
*** (დამეულ ზეცას შემოდობავენ).....	124
მარკუს კვინტილიანეს.....	125
სიკვდილი აქვეა, ახლოს არის.....	126
ათასწლეულების იქით.....	127
*** (ეჰეი!).....	128
*** (ყარიბი და პილიგრიმი).....	129
გათენება.....	130
ხის მჭრელი.....	131
სანამ.....	132
ხობისწყალი.....	133

ორფეოსის ხმა.....	134
გზები.....	135
მიხაკი.....	136
დუნაის ნაპირთან.....	137
*** (ცივ და უსახო დედამიწაზე).....	138
მზის ჩასვლა.....	139
გალაკტიონი და ქუთაისი.....	140
პონტო.....	141
მაიას, აცტეკებს და ინკებს.....	142
*** (მადლსა სწირავს არსთგამრიგეს).....	143
*** (ვითარც მესიას მახვილი).....	144
აქილევსის ფარი და ორფეოსის კითარა.....	145
კოლხეთის (ფაზისის) აკადემია.....	146
მელოსით და დელოსით.....	147
*** (არის ყოფნა და).....	148
*** (ვარდისფრად მოჩანს ცა – შორეული).....	149
*** (როცა საუკუნეთა გრიგალს).....	150
*** (არ ჩანს დარიოს).....	151
მართვედ ჩიტი კოლიბრის.....	152
ქალაქ მახუ-პიქჩუსთან ახლოს.....	153
წყაროსთან.....	154

პაულე ინგოროცვა.....	155
*** (საქართველოს ცისქვეშეთში).....	156
პრერია.....	157
შენ გახსოვს ყრმობა კაცობრიობის.....	158
ჩიმუსა და ჩავინის.....	159
ადამის ტომთა შთამომავალი.....	160
*** (მწამს).....	161
*** (ვარსკვლავების გზებით მავალს).....	162
*** (ჩვენში).....	163
*** (შესხენ კარები პრეისტორიის).....	164
*** (ეჰა).....	165
*** (ეჰა).....	166
*** (სატანას და იქედნეს).....	167
სახალისო ბიბლია.....	168
ეგრიისის მთის ეს მწვერვალი.....	169
*** (შორიდან მოსული).....	170
ჰორი რა და ჰარი რა.....	171
დაბრუნება.....	172
*** (რადგან ცეცხლი მოჰპარა).....	173
*** (არ გელევა დღე სადაგი).....	174
*** (შენ).....	175
სამება.....	176
იქმენ ნათელი!.....	177

ამ სამყაროს ქმნიდა ქრისტე.....	178
*** (მოსვლის დღიდან გამჩენმა).....	179
*** (საიდანღაც ხმა ისმის).....	180
*** (შენი პოეზიაა).....	181
ენქიდუ და გილგამეში.....	182
*** (მოლაღატე და ორგული).....	183
ორი გიორგი.....	184
კარაბადინი.....	185
*** (მეხით გადახნულ ღამის მინდორზე). 186	
*** (პოეზიის ზღვა ბობოქრობს).....	187
*** (აღარ ყვირიან დილას მთიები).....	188
*** (იგი ჯუჯაა თავზარდამცემი).....	189
*** (ეს იყო მაშინ).....	190
ბუნება.....	191
*** (როდესაც კუბოს მიწას აყრიან).....	192
თმოგვის ციხე.....	193
*** (იმღვრევა სივრცე...).....	194
ზღვაა შენი ედემ-ბაღი.....	195
გილგამეში, ჰერეკლე და ჰერკულესი.....	196
*** (დედამიწის პირველ მხილველთ).....	197
ქართველებო.....	198
ბაბილონის გოდოლი.....	199
*** (სადღაც დასაღიერში).....	200

თავს უშეველე, გიორგი!.....	201
ისევ ქაღდვევლები.....	202
ტაია.....	203
ელი ცათა სასუფეველს.....	204
სპერის ზღვა.....	205
*** (ასე არის).....	206
მამულო.....	207
*** (ქვეყნად ქრისტეს მოსვლამდე).....	208
*** (ვითარცა დავით ფსალმუნთ- მეტყველი).....	209
ჰომასა და ჰამოას.....	210
*** (მოულოდნელად).....	211
*** (რადგან წუთისოფელი).....	212
არმაზსა და ბაგინეთს.....	213
ხილვა: ქრისტე ბეთანიაში.....	214
ობოლა, კედელა, მედეგა.....	215
ერიდუ და ური.....	216
1992 – 2008 (რუსეთ საქართველოს ომი).....	217
*** (დიოდა ჟამი ბრძოლით და).....	218
*** (არწივების ფრთებით დამფრთხად).....	219
*** (ისევ ბნელა!!!).....	220
მკვდარი საუკუნენი.....	221

ყოველივე ამაოა	222
ქართული მაჰატა	223
ნატვრა	224
*** (მტერი)	225
ბაღში ჰეპსერიდების	226
გიხმობს კრეტა	227
*** (ცის მოყვავილე წაღკოტში)	228
გაზაფხული	229
*** (მთიდან უცხო რამ ხმა ისმის)	230
ორმოცი	231
სცილა და ქარიბდა	232
ქალდეველები	233
ვითა მარტინ ლუთერი	234
*** (წარმართ „მეფეთა სიას“)	235
(ა-ნი), (ჰ-ოე) (ი-ოტა)	236
*** (სიცოცხლეს და სიხალისეს)	237
შენი ლექსი	238
გალილეა, იუდეა, სამარია	239
კოლხეთი	240
*** (ათასწლეულების მერე)	241
მზის გონი	242
*** (სიყვარულის ცის ურმიდან)	243
სხვა ზარი	244

ფრთები.....	245
ვითა იტყოდა ნოსტრადამუსი.....	246
ელისე და ელია.....	247
სიცოცხლე.....	248
*** (ვით მარკუს ავრელიუსმა).....	249
*** (დაცემის კი არა).....	250
ენა.....	251
ვაჟავ! – ძვე ჰელიოსის.....	252
სიყვარული.....	253
მიგელ დე სერვანტეს საავედრა.....	254
გიგანტების მხრებზე იდექ.....	255

ვაჟა ეგრისელი

კოლხური ფსალმუნები

100 ტომად
ტომი 13

VAZHA EGRISELI
“KOLKHURI PHSALMUNEBI”
ONE HUNDRED VOLUME
VOLUM 13

გამომცემლობის

რედაქტორი

– პაატა დოღბაია

მხატვარი

– სპარტაკ ცინცაძე

მხატვრული რედაქტორი

– ირაკლი შშვერიძე

ტექნიკური რედაქტორი

– ნანა ღუმბაძე

კორექტორი

– ნატა დოღბაია

კომპიუტერული

უზრუნველყოფა

– ნანა და დათო ყანდაშვილები

გამომცემელი – ვაჟა დოღბაია

ფასი 20 ლარი

თბილისი
2020

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. ჯორჯიძის ქუჩის №4. ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com